

TYDAL KOMMUNE

Årsberetning 2019

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Befolkningsutvikling	4
Økonomiske hovedtall og analyser.....	6
Lønn og personale	19
Sektorene.....	23
Sentraladministrasjonen og fellesfunksjoner	23
Sektor oppvekst	29
Sektor helse og omsorg	33
Sektor næring og landbruk	38
Sektor teknikk og miljø	42

Forord

I følge kommuneloven §14-6 og 14-7 skal det hvert år utarbeides årsregnskap og årsberetning.

Tydal kommune legger fram årsberetning og årsregnskap 2019 som viser et mindreforbruk på kr. 4.376.785,65. I forhold til budsjett 2019 var det budsjettert med et bruk av disposisjonsfondet på kr 2 488 500 til å få balanse i budsjettet. Administrasjonen er tilfreds med resultatet og at vi unngår bruk av disposisjonsfondet for å dekke opp merforbruk.

Folketallet er fortsatt den største utfordringen vi har. Vi ser at det dessverre går i feil retning. Hva dette skyldes kan være mange årsaker, men tilgang på arbeidsplasser kan være en til tross for at det er enkelte bedrifter som mangler personale. Vi må nok være flinkere til å fokusere på de naturgitte ressursene vi har og de korte avstander vi har både til fly og Trondheim. Det må samtidig fokuseres på at vi har meget billige boligtomter, ledige barnehageplasser og gode ordninger for f.eks. dem som vil starte egen bedrift. Det ble i 2019 startet opp med fiberutbygging i midt-bygda noe som er viktig med tanke på både næringsliv og attraktiviteten med å bo.

Den viktigste ressursen vi har i kommunen er våre ansatte som skal levere tjenester til våre innbyggere. Vi ser at det har vært noen utfordringer i 2019 med å få den nødvendig og ønsket sykepleiekompetanse innenfor omsorg. Det er prøvd med forskjellige rekrutteringstiltak uten at vi har lyktes. På de øvrige sektorene har vi god fagkompetanse etter de krav som stilles. Det er en liten økning i sykefraværet men det er naturlige årsaker til den økningen. Det er stor fokus på arbeidsmiljøet og på sykefraværsoppfølging.

I hele 2019 har vi hatt en stor usikkerhet knyttet til kraftverksbeskatningen. Et oppnevnt ekspertutvalg la fram sin innstilling som til sammen innebar en inntektsreduksjon på 3,66 milliarder kr hvert år for vertskommunene. Noen av ordningene var foreslått fjernet mens det ble foreslått en kompensasjon gjennom naturressursskatten. Siden naturressursskatten inngår i inntektssystemet vil store deler av kommunenes kompensasjon for kraftutbygging bli utjevnet mellom kommunene i hele Norge. Vi har vært med på å gi arealer til storsamfunnet og det er da på sin plass at vi får våre lovfesta og rettmessige kraftinntekter som er en viktig inntektskilde for Tydal. Det har blitt jobbet godt politisk og administrativt i Tydal kommune med denne saken. LVK har på vegne av sine medlemskommuner gjort en meget god jobb for å ivareta våre interesser.

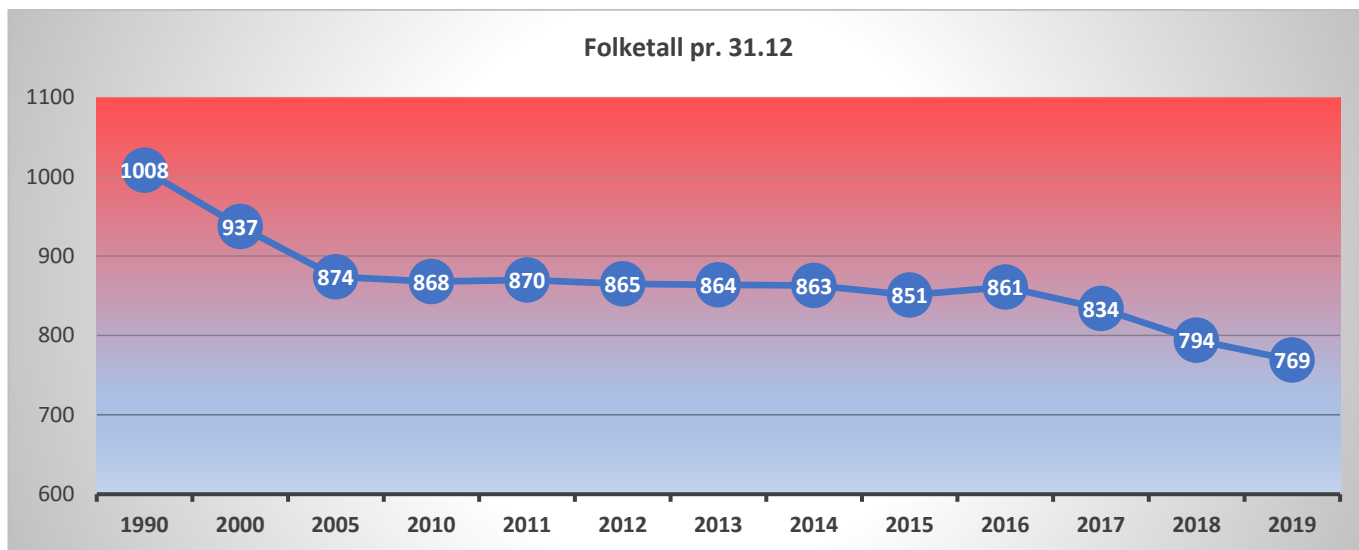
Det ble fra 01.01.19 inngått nye avtaler i Værnesregionsamarbeidet. Det ble opprettet et vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 20-2 for drift av de enkelte tjenester. De bilaterale avtaler beskriver innholdet i den enkelte avtale innenfor hvert tjenestoområde. Det ble nye fordelingsnøkler i forbindelse med de nye avtalene. Det er litt for tidlig å si etter ett års drift om de nye avtalene er en optimal løsning. En ser allerede at det er enkelte kommuner som melder seg ut av enkelte samarbeidsområder. Tydal kommune har ikke gått til utmeldelse, men det er til stadighet en vurdering om samarbeidet og avtalene er etter de intensjoner det er forventning om.

Kommunedirektøren vil tilslutt takke først og fremst de ansatte for god innsats i et år som har vært ekstra krevende for noen. Vi leverer gode tjenester og har god kvalitet på våre tjenester. Det rettes også en takk til de politikere som trådte ut etter 4 år og de nye politikerne som ble valgt i høst ønskes velkommen.

Tydal, 27.03.20

Sign.
Heidi Horndalen
Rådmann

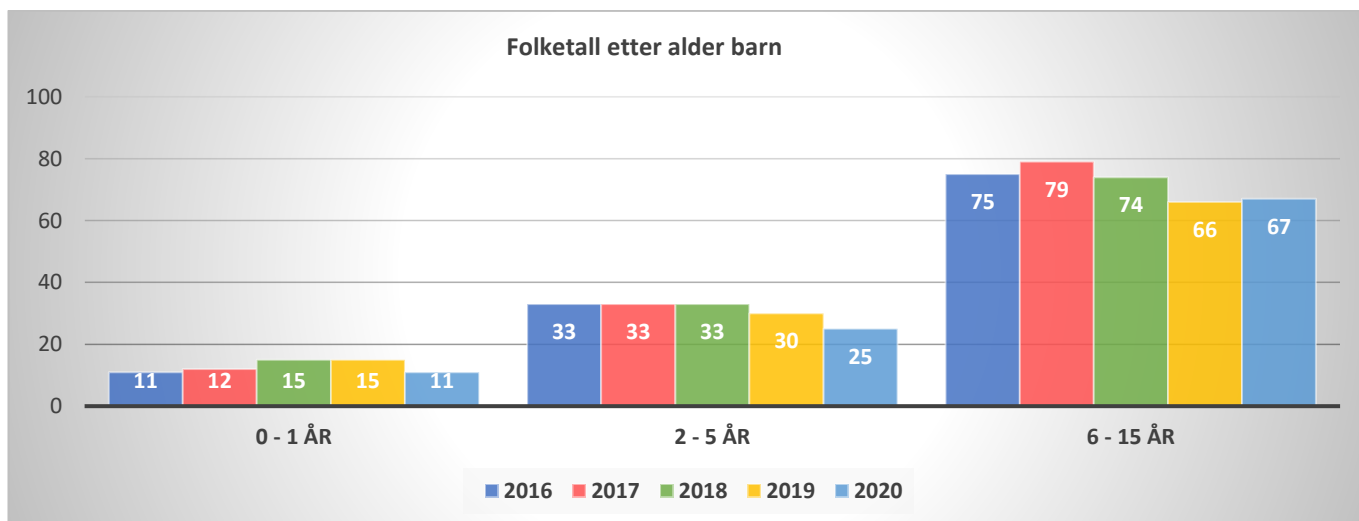
Befolkningsutvikling- og sammensetning

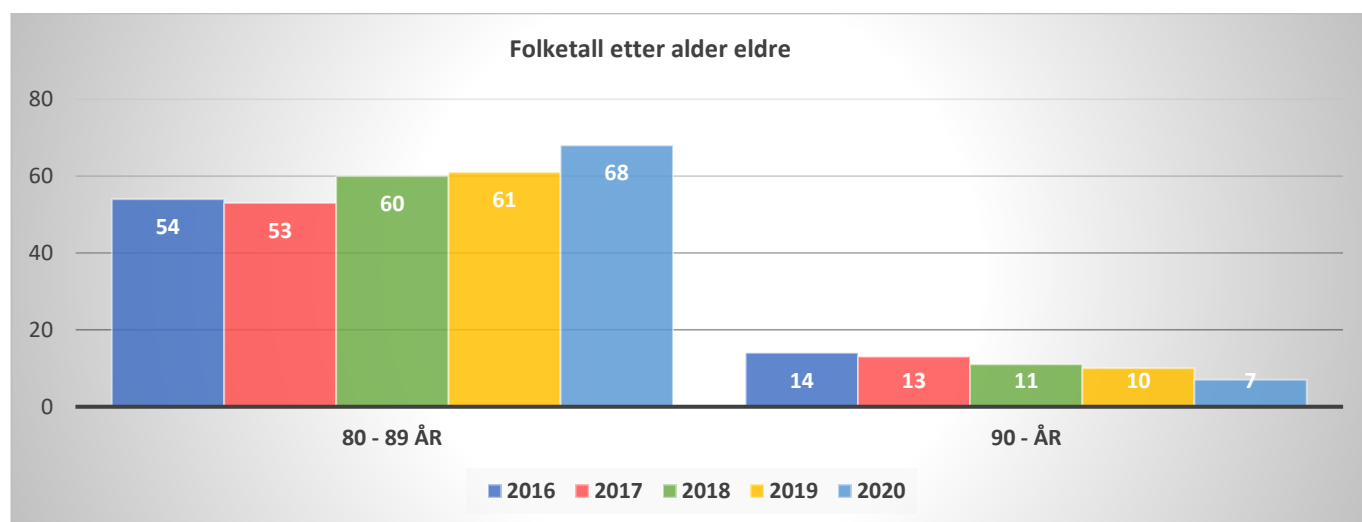
Figuren viser folketallsutvikling i Tydal fra 1990 til 31.12.19.

Folketallet har på det meste vært litt over tusen innbyggere tilbake i 1990. Perioden fra 2010 til 2016 var relativt stabil med mellom 868 og 861 innbyggere. Gjennom både 2018 og 2019 ble folketallet kraftig redusert. Fra 01.01.18 til 31.12.19 gikk folketallet ned med hele 65 personer. Det utgjør hele 8,2 %. Siste året gikk folketallet ned med 25 personer til 769 som utgjør 3,1 %. De to siste årenes befolkningsnedgang er blant de aller høyeste i landet. Befolkningsnedgangen er alvorlig bekymringsfull. I motsatt retning er det en kommune som det siste året øker folketallet med 3,6 %.

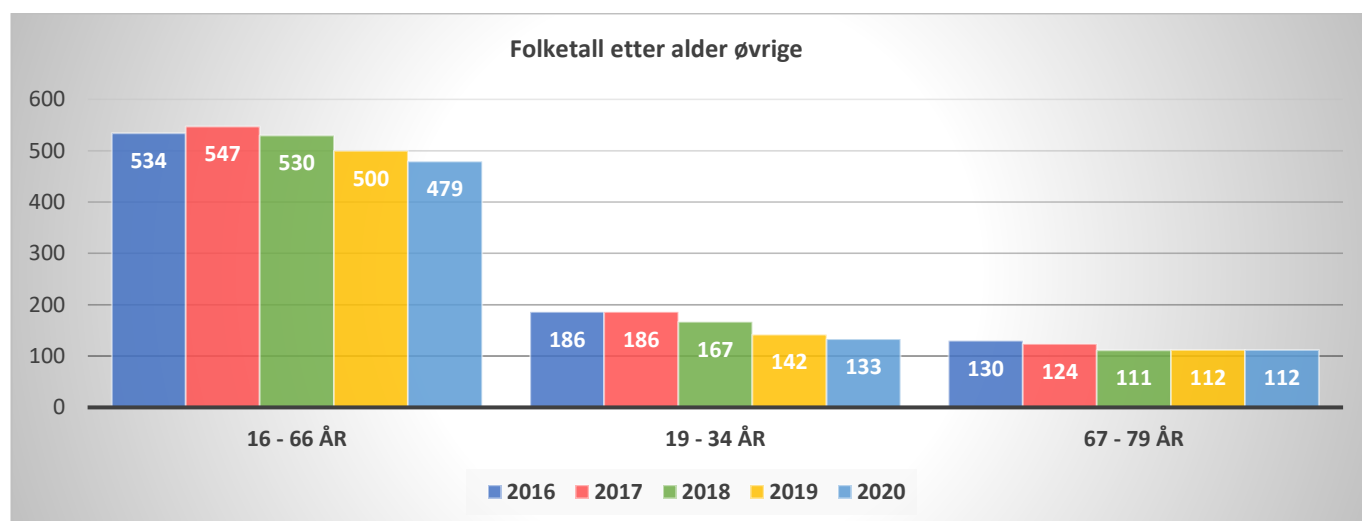
Folkemengde etter alder pr 01.01

Figuren viser folketallet etter alder for barn. Folketallet i aldersgruppen 0 – 1 år har økt litt de siste årene for så å falle med 4 ned til 11 personer. Nedgangen utgjør nesten 27 %. Det er nå like mange barn i denne aldersgruppen som det var i 2016. I aldersgruppen 2 – 5 år (barnehagealder) har folketallet vært stabilt de siste årene før det falt med 3 personer i 2018 og ytterligere 5 personer i 2019. Nedgangen utgjør 24 % for de to årene sett under ett og nesten 17 % bare det siste året. Folketallet i grunnskolealder har vist en markant nedgang fra 2018 til 2019 med 8 elever tilsvarende 11 % mens det fra 2018 – 2019 viste en økning på 1 person (1,5 %).

Figuren viser folketallet for eldre. I gruppen 80 – 89 år har folketallet økt med 15 personer fra 2017 – 2020 tilsvarende 28 %. Det siste året økte antallet med 7 personer tilsvarende 11 %. For eldre over 90 år er det en halvering i forhold til 2016 med en reduksjon på 3 personer siste året (30 %).

Figuren viser folketallet for gruppen 16 – 66 år. De aller fleste i denne gruppen går i videregående skole eller høyere utdanning samt er i arbeidslivet. Siden 2016 har folketallet i denne gruppen sunket med 55 ned til 479 personer tilsvarende 10 %. Det siste året sank antallet med 21 personer tilsvarende 4 %. For gruppen 67 – 79 år viser utviklingen samme tendens. Siden 2016 har folketallet i denne gruppen sunket med 18 ned til 112 personer tilsvarende 14 %. Det siste året var folketallet uforandret.

Ser vi mer spesifikt på aldersgruppen 19 – 34 år ser vi at folketallet siden 2016 i denne gruppen har sunket med hele 53 til 133 personer. Det tilsvarer en nedgang på hele 28 %.

Endringene i folketallet og befolknings sammensetningen vil påvirke kommunens inntekter de kommende årene. Inntektene vil påvirkes mest av de aldersgruppene hvor kommunen har mesteparten av sitt tjenestetilbud. Det er barn i barnehage- og skolealder samt eldre over 80 og 90 år. Det er for disse aldersgruppene kommunen mottar mest inntekter gjennom inntektssystemet. For mer informasjon om befolkningsprognoser vises det til økonomiplanen for perioden 2020 – 2023.

Økonomiske hovedtall og analyser

Positivt avvik mellom driftsbudsjett og driftsregnskap

Regnskapet for Tydal kommune for 2019 er gjort opp med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 4.376.785,65. I regnskapet for 2019 ble det foretatt disponering av regnskapsmessig mindreforbruk i 2018. Netto driftsresultat ble på kr 3.224.244,01.

I årsberetningen vil det bli redegjort for den økonomiske situasjonen for kommunen pr 31.12.19. For analysebruk er bl.a. både driftsinntektene- og utgiftene korrigert for avsetning og bruk av bundne driftsfond. Disse størrelsene varierer betydelig fra år til år, og korrigeringene er gjort for å få sammenlignbare tall over flere år. Disse korrigeringene fører også til både endret brutto driftsresultat og netto driftsresultat. For 2019 fikk kommunen et korrigert netto driftsresultat på kr 3.351.000,-.

Regnskapsresultatet

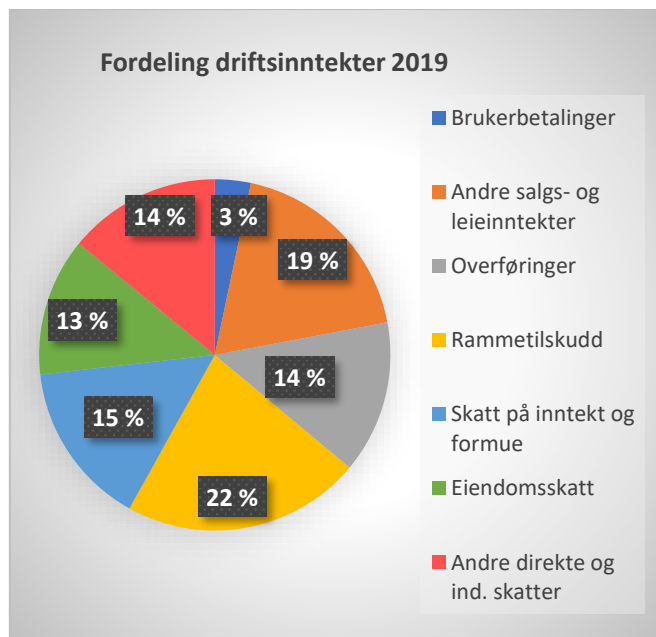
Tall i 1.000 kr	2019	2018
Sum driftsinntekter	-140 275	-147 028
Sum driftsutgifter	142 476	146 299
Brutto driftsresultat	2 201	-729
Netto finansutgifter	3 385	4 360
Motpost avskrivninger	-8 810	-8 700
Netto driftsresultat	-3 224	-5 069
Netto avsetninger	-1 152	1 044
Fin. invest. regnsk.	0	60
Overskudd/underskudd	-4 376	-3 965

Resultatet er i hovedsak sammensatt slik

Tall i 1.000 kr	2 019
Nto. dr.utg. i sektorene lavere enn bud.	-2 402
Nto. lavere pensjonskostnad enn bud.	-914
Lavere rm.tilsk. og endret innt.utjevning	786
Høyere skatteinntekter enn budsjettert	-1 092
Lavere konsesjonkraftinntekter enn bud.	56
Lavere finansutgifter enn budsjettert	-673
Sum diverse og finansielle transaksjoner	-137
Resultat	-4 376
Avvikene er i forhold til revidert budsjett.	

Sektorene har til sammen et netto mindreforbruk på 2,4 mill. kr. Pensjonskostnadene er 0,9 mill. kr lavere enn budsjettert mens finansutgiftene er 0,7 mill. kr lavere enn budsjettert. Skatt på inntekt og formue samt inntektsutjevningen ble samlet sett 0,3 mill. kr høyere enn budsjettert da den nasjonale skatteinngangen økte en god del mer enn forutsatt i statsbudsjettet.

Driftsinntektene

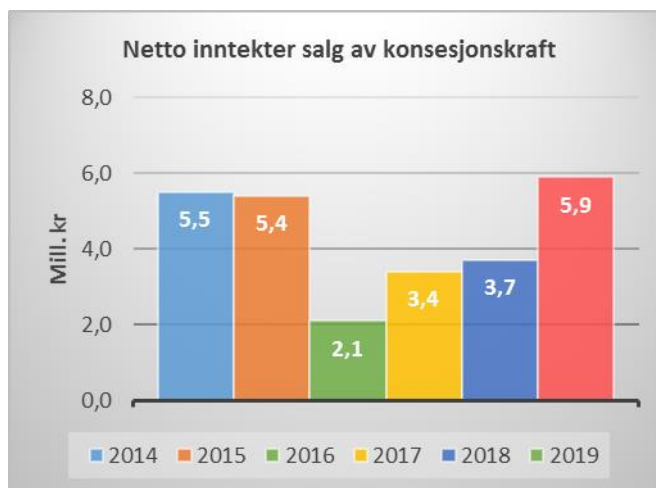
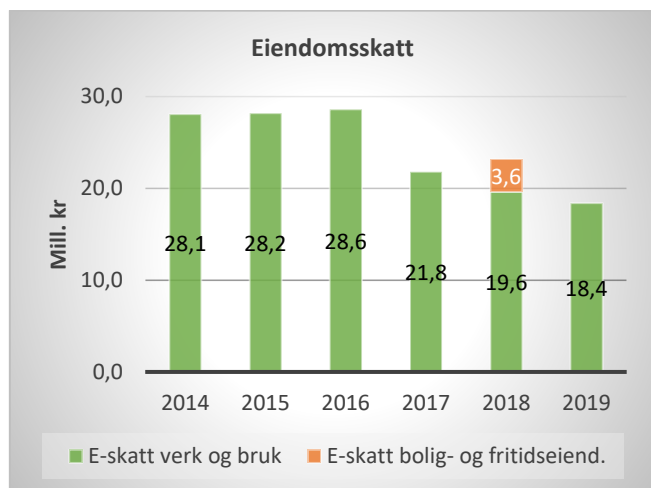

Tall i 1.000 kr	2 019	2 018
Brukerbetalinger	4 645	4 961
Andre salgs- og leieinntekter	26 249	28 029
Overføringer	19 733	21 668
Rammetilskudd	30 842	29 092
Skatt på inntekt og formue	21 239	20 928
Eiendomsskatt	17 840	23 198
Andre direkte og ind. skatter	19 727	19 152
Sum dr.int. inkl. finansinnt.	140 275	147 028

De totale driftsinntektene ble i 2019 redusert med nesten 7 mill. kr til 140 mill. kr. Det tilsvarer en nedgang på 4,5 %. Hovedårsaken til inntektsnedgangen er først og fremst bortfallet av eiendomsskatten fra bolig- og fritids-eiendommer. Skatter unntatt eiendomsskatt og rammetilskudd fra staten er de to største inntektskildene til kommunen. Til sammen utgjorde de i 2019 47 % av brutto driftsinntekter.

Fra 2018 til 2019 økte disse inntektene med 2 mill. kr (3,1 %) til 65,9 mill. kr. Tallene inkluderer kompensasjonen/trekket i det løpende inntektsutjevningstilskuddet i rammetilskuddet. Foruten vanlig lønns- og prisvekst er det endring i kostnadsnøkler og innbyggertilskudd som ligger til grunn for endringen.

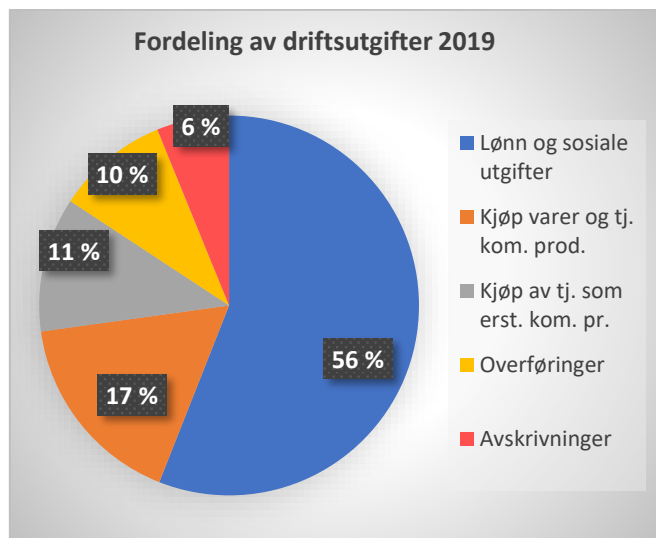
Eiendomsskattene og konsesjonskraft

Eiendomsskattene i 2019 utgjorde 18,4 mill. kr. eller 13 % av driftsinntektene. Det er en reduksjon på 4,8 mill. kr eller nesten 21 % fra 2018. Holder man eiendomsskattene fra bolig- og fritidseiendommer i 2018 utenfor er det en nedgang på 1,2 mill. kr tilsvarende 6,1 %. I forhold til 2016 er det en nedgang i eiendomsskatten fra verk og bruk på 10,2 mill. kr eller 35,7 %. I 2020 er det budsjettert med 17,7 mill. kr i eiendomsskatt. I forhold til 2016 er det en nedgang på hele 10,9 mill. kr tilsvarende 38,1 %.

Nettoinntektene fra salg av konsesjonskraft i 2019 utgjorde 5,9 mill. kr som er en økning på 2,2 mill. kr fra 2018. Inntektene fra salg av konsesjonskraft kan variere mye fra år til år. I årene 2014 og 2015 utgjorde de ca. 5,5 mill. kr mens det ble en kraftig reduksjon ned til 2,1 mill. kr i 2016. Årsaken til svingningene i inntektene skyldes at prisene varierer mye fra år til år. For 2019 er det budsjettert med 8,4 mill. kr i nettoinntekter fra salg av konsesjonskraft.

Driftsutgiftene

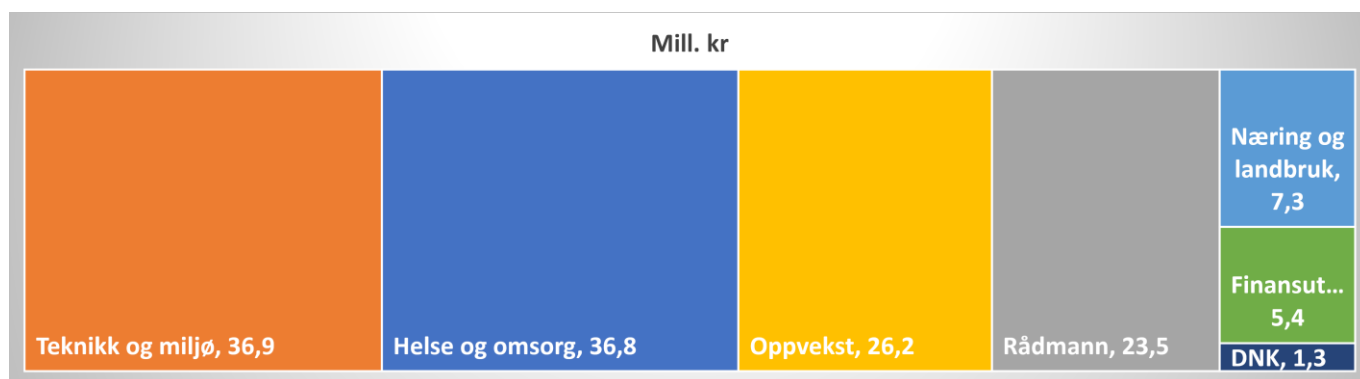

Tall i 1.000 kr	2019	2018
Lønn og sosiale utgifter	80 020	81 687
Kjøp varer og tj. kom. prod.	24 042	24 438
Kjøp av tj. som erst. kom. pr.	16 358	13 830
Overføringer	13 698	18 766
Avskrivninger	8 810	8 701
Sum dr.utgifter	142 928	147 422

Driftsutgiftene ble i 2019 redusert med nesten 4,5 mill. kr til 143 mill. kr som tilsvarer en nedgang på 3 %. Personalet er den viktigste ressursen til kommunen. I 2019 gikk 80 mill. kr eller 56 % av de totale driftsutgiftene med til lønn (inkl. sosiale utgifter). Det er en nedgang på 1,7 mill. kr eller 2 % fra 2018. I tillegg kommer kjøp av tjenester fra vikarbyrå på 1,7 mill. kr og bemanningssamarbeid i Værnesregionen. Medregnet dette er den totale andelen lønn og sosiale omkostninger en del høyere. Kommunens pensjonsutgifter ble på 9 mill. kr og arbeidsgiveravgiften på 4,5 mill. kr i 2019.

Den store lønnsandelen viser at kommunen er en arbeidsintensiv serviceorganisasjon. Grunnen er at hovedformålet er å yte service til innbyggerne i form av undervisning, pleie, omsorg, fritidstilbud og for å legge forholdene til rette for husbygging og næringsutvikling.

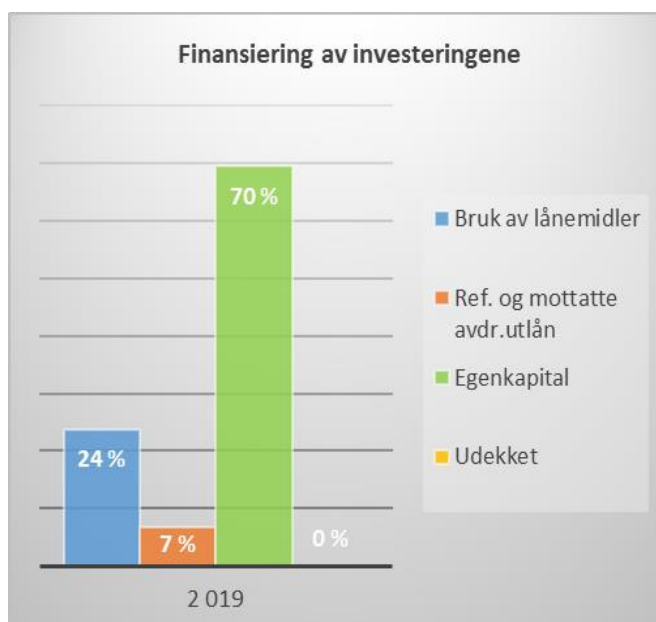
Utgifter fordelt etter sektorer

Sektor helse og omsorg samt sektor teknikk og miljø er de to største sektorene i kommunen. Til sammen bruker kommunen 73,7 mill. kr eller 53,6 % av brutto driftsutgifter på disse to sektorene. Finansutgiftene utgjør 5,4 mill. kr eller 3,9 % av brutto driftsutgifter. Den norske kirke utgjør 1,3 mill. kr tilsvarende 1 %.

Investeringene

Tall i 1.000 kr	2019	2018
Investeringer i anleggsmidler	7 374	12 141
Utlån og forskutteringer	1 639	2 891
Kjøp avaksjer og andeler	465	555
Dekn. av tidligere års udekket	1 358	0
Avdrag på startlån	4 139	1 075
Avsetninger	216	2 839
Årets finansierungsbehov	15 191	19 501
Bruk av lånemidler	3 606	6 640
Ref. og mottatte avdr. utlån	1 027	3 901
Egenkapital	10 558	7 602
Udekket	0	1 358
Sum finansiering	15 191	19 501

Investeringsregnskapet i balanse

Investeringsregnskapet er i 2019 gjort opp i balanse.

I 2019 ble det et finansierungsbehov i investeringsregnskapet på 15,2 mill. kr. Det er 4,3 mill. kr lavere enn i 2018. Av de 15,2 mill. kr er 7,4 mill. kr. relatert til investeringer i anleggsmidler («harde» investeringer). De største investeringene har skjedd ved utbygging av hurtigladestasjon for el-bil, små scener skolen, innendørs skytebane og måle-system gatelys. Investeringsregnskapet er i 2019 ikke belastet med bruk av eget driftsmannskap på prosjekter i investeringsregnskapet.

Investeringene ble i 2019 finansiert med 24 % eksterne lån (3,6 mill. kr) mens låneandelen i 2018 ble på 34 %. Egenkapitalandelen utgjorde i 2019 70 % (10,6 mill. kr). Andelen refusjoner og mottatte avdrag på utlån ble i 2019 på 7 % (1 mill. kr).

Endrede regnskapsregler for investeringsregnskapet medfører at budsjettmessige overskridelser eller manglende finansiering av prosjekter, skal dekkes med frie midler og ubrukte lånemidler opp til samlet budsjettert beløp for

investeringsregnskapet. Dette medfører at investeringsregnskapet må ses på som en helhet og ikke prosjektbasert som tidligere.

Det innbyrdes forholdet mellom finansieringskildene kan variere en god del fra år til år. Det har sammenheng med valg av finansieringskilde for det enkelte investeringsprosjekt. I enkelte tilfeller vil bruk av egenkapital være å foretrekke, mens andre ganger vil langsiktige lån være å foretrekke. Når det investeres i prosjekter som er tilskuddsberettiget vil denne andelen øke. Investeringer som har kort levetid bør en som hovedregel være tilbakeholdne med å finansiere med eksterne lån.

Avvik mellom utgifter og inntekter i årsregnskap og regulert budsjett

Kommunestyret vedtar budsjettet på overordnet nivå på budsjettskjema 1A og 1B for drift og 2A og 2B for investeringer. Det redegjøres under tabellene for vesentlige avvik mellom regnskapsført beløp og regulert budsjett for de enkelte linjene i regnskapsskjemaene (markert i tabellene) for de avvik som ikke er kommentert eller forklart andre steder i denne delen av dokumentet.

Regnskapsskjema 1A – drift

Formålet med skjema 1A er å vise hvor mye kommunestyret selv disponerer av frie midler og den samlede anvendelsen av midlene.

	Regnskap 2019	Reg. budsj. 2019	Avvik i kr	Avvik i %
Skatt på inntekt og formue	21 239 455	19 462 000	1 777 455	9,1 %
Ordinært rammetilskudd	30 841 592	31 628 000	-786 408	-2,5 %
Skatt på eiendom	17 840 376	17 840 000	376	0,0 %
Andre direkte eller indirekte skatter	19 726 704	20 096 000	-369 296	-1,8 %
Andre generelle statstilskudd	1 426 647	1 297 000	129 647	10,0 %
Sum frie disponible inntekter	91 074 774	90 323 000	751 774	
Renteinntekter og utbytte	1 437 546	1 014 000	423 546	41,8 %
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	
Renteutg., provisjoner og andre fin.utg.	1 798 551	1 873 397	-74 846	-4,0 %
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	
Avdrag på lån	3 609 816	3 814 323	-204 507	-5,4 %
Netto finansinnt./utg.	-3 970 821	-4 673 720	702 899	-15,0 %
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	0	0	0	
Til ubundne avsetninger	6 013 495	6 013 495	0	0,0 %
Til bundne avsetninger	6 461 433	5 303 000	1 158 433	21,8 %
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	3 965 569	3 965 569	0	0,0 %
Bruk av ubundne avsetninger	2 488 257	2 488 257	0	0,0 %
Bruk av bundne avsetninger	7 173 643	5 428 000	1 745 643	32,2 %
Netto avsetninger	1 152 542	565 331	587 211	103,9 %
Overført til investeringsregnskapet	0	0	0	
Til fordeling drift	88 256 494	86 214 611	2 041 883	2,4 %
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	83 879 709	86 214 611	-2 334 902	-2,7 %
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	4 376 786	0		

Skatt på inntekt og formue samt inntektsutjevningen ble samlet sett litt høyere enn budsjettet da den nasjonale skatteinngangen økte en god del mer enn forutsatt i statsbudsjettet.

Renteinntekter og utbytte er høyere enn budsjettet grunnet gjennomgående høyere renteavkastende beholdning enn forutsatt. Bundne avsetninger har fått avvik hovedsakelig grunnet større avsetning til øremerkede formål innenfor bl.a. miljø og oppvekst samt oppretting av en tidligere feil. Bruk av bundne fond har fått avvik hovedsakelig grunnet større aktivitet innenfor oppvekst og næring.

Regnskapsskjema 1B – drift

Skjema 2B spesifiserer fordelingen av driftsrammen i henhold til kommunestyrets vedtak. Totalt til fordeling drift er oppgitt i regnskapsskjema 1A ovenfor.

Hovedansvar og navn	Regnskap 2019	Reg. budsj. 2019	Avvik i kr	Avvik i %
1 Politisk styring og fellesfunksjoner	23 992 979	24 386 073	-393 094	-1,6 %
2 Oppvekst	20 117 681	20 013 010	104 671	0,5 %
3 Helse, sosial og omsorg	24 479 181	28 811 177	-4 331 996	-15,0 %
4 Næring, landbruk og kultur	5 859 978	5 277 552	582 426	11,0 %
5 Teknikk og miljø	18 386 944	16 492 725	1 894 219	11,5 %
7 Felles pensjon m.m.	-1 943 541	-2 355 000	411 459	-17,5 %
8 Skatt, rammetilskudd	-6 482 007	-5 883 000	-599 007	10,2 %
9 Finans	-531 505	-527 926	-3 579	0,7 %
Nettorammer fordelt til drift	83 879 709	86 214 611	-2 334 902	-2,7 %

Avviket på rammeområde 3 (helse og omsorg) skyldes høyere inntekter enn budsjettet samt betydelig lavere pensjonsutgifter enn budsjettet. Avviket på rammeområde 5 (teknikk og miljø) skyldes i store grad høyere kostnader enn budsjettet på strøm, vei, vann og avløp. Måten pensjonsutgiftene regnskapsføres på er endret og det vil for de fleste ansvarene være avvik mellom pensjonsutgiftene og budsjettet. Innenfor sektor helse og omsorg er budsjettet langt høyere enn pensjonsutgiftene. Innenfor sektor teknikk og miljø er pensjonsutgiftene noe høyere enn budsjettet. Det gjelder også sektor oppvekst mens det for sektor 1 sentraladministrasjonen er motsatt. Dette skyldes regnskapstekniske forhold og virker verken inn på god eller svak økonomistyring.

Regnskapsskjema 2A – investering

Skjema 2A viser det samlede finansieringsbehovet i regnskapsåret fordelt på de ulike typer utgifter, utbetalinger og avsetninger samt årets samlede finansiering fordelt på de ulike typer finansieringskilder. Begrepet udekket/udisponert i investeringsregnskapet forstås som differansen mellom samlet tilgang (finansiering) og samlet bruk (finansieringsbehov) av midler.

Investeringer	Regnskap 2019	Reg. budsj. 2019	Avvik i kr	Avvik i %
Investeringer i anleggsmidler	7 373 878	6 989 000	384 878	5,5 %
Utlån og forskutteringer	1 639 000	3 625 000	-1 986 000	-54,8 %
Kjøp av aksjer og andeler	464 931	465 000	-69	0,0 %
Avdrag på lån	4 139 436	1 267 064	2 872 372	226,7 %
Dekning av tidligere års udekket	1 357 792	1 357 792	0	0,0 %
Avsetninger	216 000	0	216 000	
Årets finansieringsbehov	15 191 037	13 703 856	1 487 181	10,9 %
Finansiert slik:			0	
Bruk av lånemidler	3 606 224	5 219 662	-1 613 438	-30,9 %
Inntekter fra salg av anleggsmidler	4 174 801	4 160 000	14 801	0,4 %
Tilskudd til investeringer	0	0	0	
Kompensasjon for merverdiavgift	727 569	750 000	-22 431	-3,0 %
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	2 023 201	1 796 402	226 799	12,6 %
Andre inntekter	462 000	420 000	42 000	10,0 %
Sum ekstern finansiering	10 993 795	12 346 064	-1 352 269	-11,0 %
Overført fra driftsregnskapet	0	0	0	
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	
Bruk av avsetninger	4 197 242	1 357 792	2 839 450	209,1 %
Sum finansiering	15 191 037	13 703 856	1 487 181	10,9 %
Udekket/udisponert	0	0	0	0,0 %

Det framkommer noen mindre avvik på investeringer i anleggsmidler som er spesifisert og kommentert under regnskapsskjema 2B under.

Avvik på linjen for utlån og forskutteringer skyldes lavere utlån av startlån enn budsjettet. Avvik på linjen for avdrag på lån skyldes ekstraordinær innbetaling av innfridde startlån til Husbanken som etter regelverket må innbetales. Avvik på linjen for bruk av avsetninger skyldes bruk av bundet fond til finansiering av den ekstraordinære innbetalingen. Avvik på linjen for bruk av lånemidler skyldes lavere lånebehov enn budsjettet.

Regnskapsskjema 2B – investering

Skjema 2B viser utgiftene på de ulike investeringsprosjektene i anleggsmidlene.

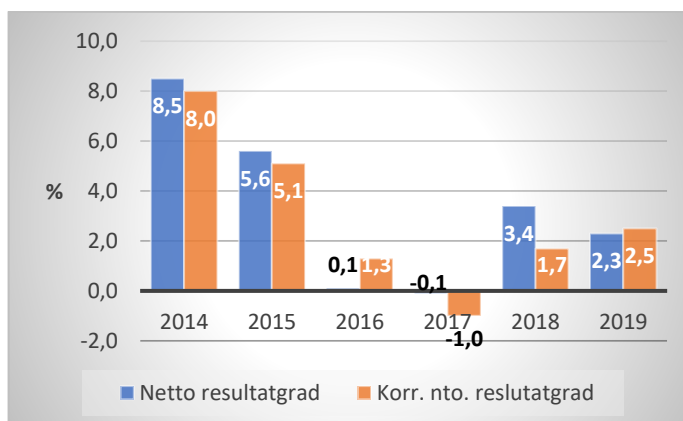
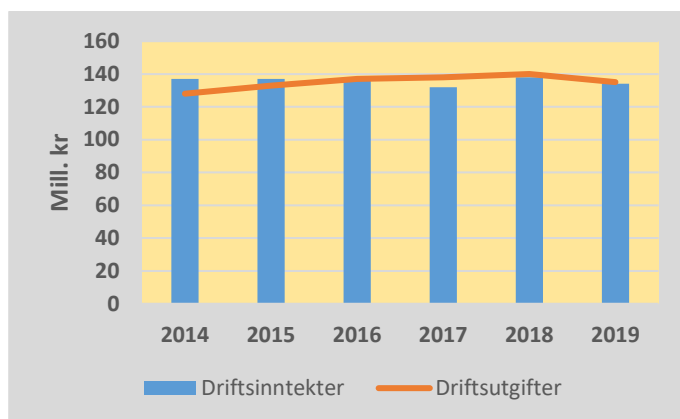
Fordeling på prosjekter	Regnskap 2019	Reg. budsj. 2019	Avvik i kr	Avvik i %
8102 Investering VR IKT	567 064	400 000	167 064	41,8 %
8523 Hurtiglader EL-bil	1 004 025	1 004 000	25	0,0 %
8525 Sentrumsutvikling Ås	190 125	45 000	145 125	322,5 %
8530 Reguleringsplan Kirkvollen industriomr.	447 370	447 000	370	0,1 %
9502 Små scener - skolen	1 256 655	1 232 000	24 655	2,0 %
9503 Innendørs skytebane	541 349	218 000	323 349	148,3 %
9506 Salg av kommunal eiendom	285 904	331 000	-45 096	-13,6 %
9507 Målesystem gatelys	670 000	670 000	0	0,0 %
9508 Vannverk - tilknytning fritidsboliger	113 017	100 000	13 017	13,0 %
9509 Overvåkningsutstyr vannverk	18 179	18 000	179	1,0 %
9510 Vannverk - nye abonnenter	97 600	100 000	-2 400	-2,4 %
9511 Vanntank Græsli/Hilmo	300 533	300 000	533	0,2 %
9512 Avløpsnett - tilknytning nye abonnenter	100 000	100 000	0	0,0 %
9513 Overvåkning avløpsnett	125 698	126 000	-302	-0,2 %
9514 Avløpsnett - tilnyting fritidsboliger	114 435	100 000	14 435	14,4 %
9515 Påkostning Stugudal renseanlegg	432 208	500 000	-67 792	-13,6 %
9521 Utbygging VA Sylsjøveien	397 466	370 000	27 466	7,4 %
9522 Reguleringsplan Kirkvollen industriomr.	663 681	663 000	681	0,1 %
9525 Utbyggingsavtale Sagvegen boligomr.	48 569	265 000	-216 431	-81,7 %
Sum fordelt	7 373 878	6 989 000	384 878	5,5 %

For regnskapsskjema 2B er det noen mindre avvik fra regulert budsjett. Det skyldes bl.a. at enkelte prosjekter har fått merforbruk. Investeringsregnskapet ble i 2019 ikke belastet med bruk av eget driftsmannskap på noen prosjekter.

På prosjektet 8525 Sentrumsutvikling Ås er det større utgifter enn beregnet. Det samme gjelder prosjektet 9503 Innendørs skytebane. Prosjektet 9525 Utbyggingsavtale Sagvegen boligområde har lavere utgifter enn budsjettet. Det skyldes senere framdrift enn planlagt. Resterende utgifter kommer i 2020.

For ytterligere kommentarer vises det til kapitlet om sektor miljø og teknikk.

Utviklingen av driftsinntektene- og utgiftene samt netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene (netto resultatgrad)

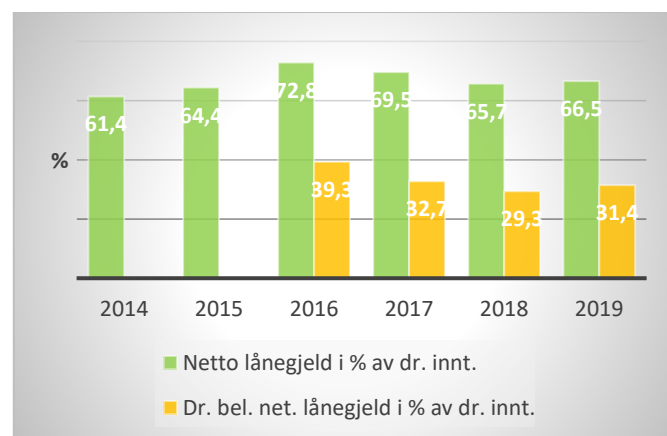
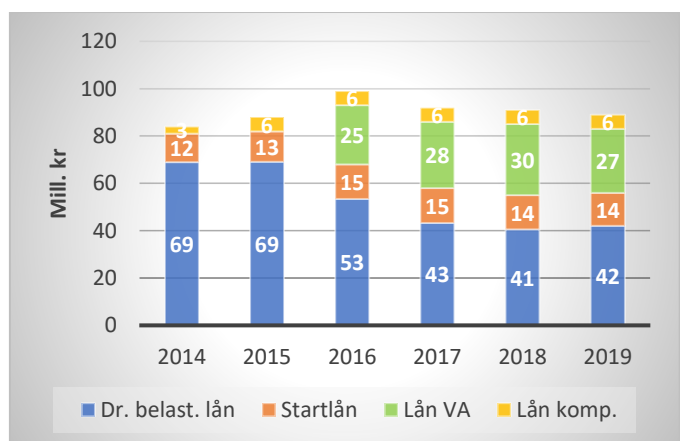
Grafen til venstre viser utviklingen av de totale korrigerte driftsinntektene- og utgiftene. Netto driftsresultat viser hvor stor del som kan brukes til å finansiere nye investeringer og avsetninger. Netto driftsresultat er den beste indikatoren på økonomisk balanse i kommunesektoren, som igjen er viktig for å sikre et godt og stabilt tjenestetilbud. Tallet må være positivt for at kommunen skal ha økonomisk bæreevne til å finansiere investeringer og avsetninger.

Korrigert netto driftsresultat målt mot kommunens eget mål

I forbindelse med behandlingen av økonomiplanen for perioden 2019 – 2022 og budsjettet for 2019 ble det vedtatt at for å skape en robust økonomi og tilstrekkelig handlingsrom skal korrigert netto driftsresultat være minimum 1,7%.

Korrigert netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene (resultatgrad) ble for 2019 på 2,5 %, en økning på 0,8 prosentpoeng fra 2018. Det er litt over måltallet på 1,7 % og anses som akseptabelt. Tilbake i 2014 var korrigert netto resultatgrad på hele 8 %.

Langsiktig lånegjeld og netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene pr. 31.12

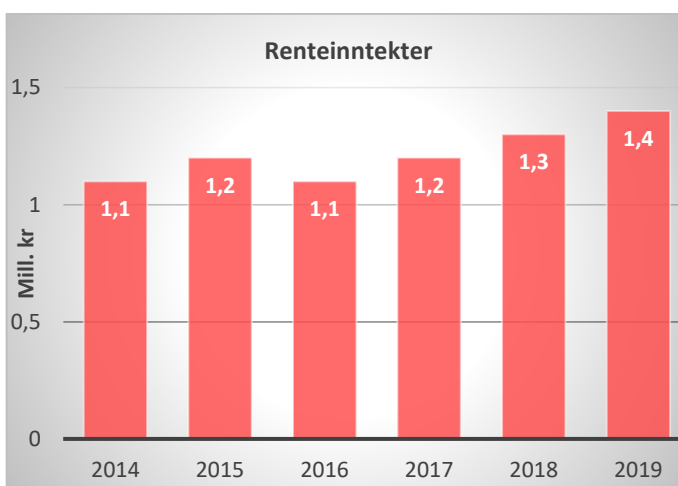
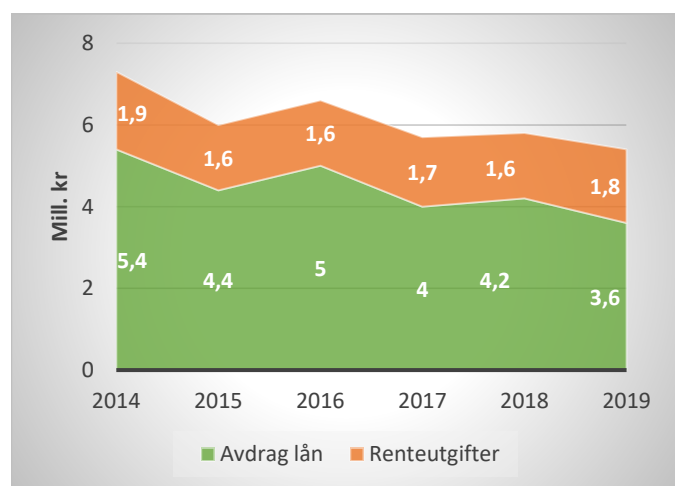
Den totale langsiktige lånegjelda utgjorde ved årsskiftet 88,6 mill. kr (toppen av stolpene) inkl. 14 mill. kr i formidlingslån (startlån). Siste år ble den langsiktige gjelda redusert med netto 2,1 mill. kr. Fra og med 2016 viser stolpediagrammet også lån med kompensasjon og avskrivningsgrunnlaget for vann- og avløpstjenesten («lån»).

Lånegjelda har de siste årene vært relativt stabil. Ikke alle lånene tynger like mye. Godkjent kompensasjonsramme lån sykehjem/omsorgsboliger/skoleanlegg/kirke, startlån og lån i avgiftssektorene utgjør til sammen ca. 47 mill. kr og belaster som sådan ikke kommunens netto driftsresultat. Restgjelda som påvirker drifta er pr. 31.12.19 på omlag 42 mill. kr (blå stolpe i diagrammet til venstre) og utgjør 45 % av den totale lånegjelda.

Netto total lånegjeld i prosent av driftsinntektene gikk fra 31.12.18 til 31.12.19 opp med ned med 0,8 prosentpoeng til 66,5 %. Den driftsbelastende andelen av lånegjelda i prosent av driftsinntektene økte med 2,1 prosentpoeng til 31,4 % fra 2018 til 2019. Årsaken til denne utviklingen er at driftsinntektene ble redusert fra 2018 til 2019.

Ved sammenligning av den totale gjeldsbelastningen med andre kommuner viser tallene at Tydal har vesentlig lavere lånegjeld i prosent av driftsinntektene enn kommunene i Trøndelag og landsgjennomsnittet. For driftsbelastende låneandel finnes det dessverre ikke tilsvarende tilgjengelig statistikk.

Brutto finansutgifter- og inntekter

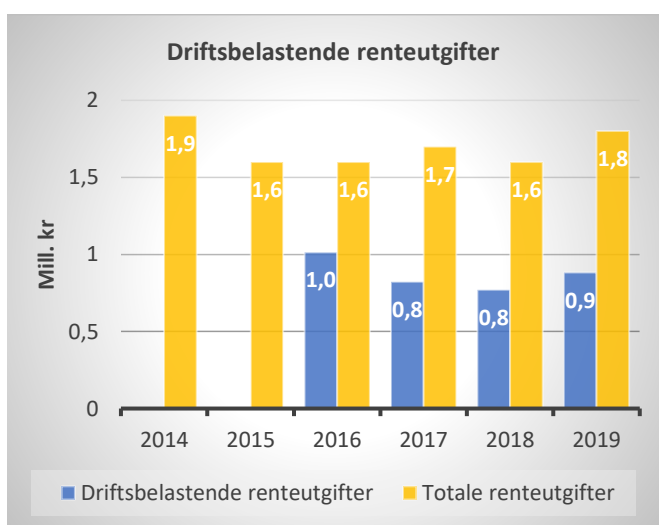
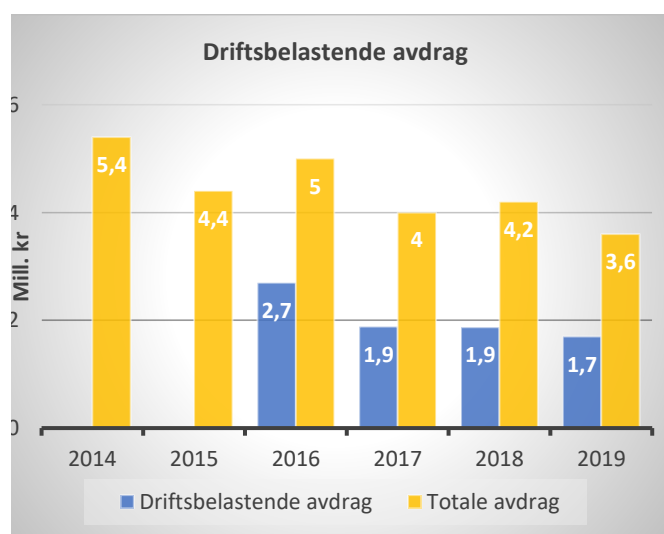

De totale renteutgiftene økte med 0,2 mill. kr til 1,8 mill. kr i 2019. Økningen følger av et litt høyere rentenivå.

Gjennomsnittlig vektet rente på våre innlån var ved årsskiftet 2,01 %. Renteinntektene utgjorde siste året 1,4 mill. kr som er 0,1 mill. kr mer enn i 2018.

I 2019 er det betalt 3,6 mill. kr i gjeldsavdrag som utgjør minimumsavdraget etter økonomibestemmelsene. Gjeldsavdragene er 0,6 mill. kr lavere enn i 2018.

Driftsbelastende finansutgifter

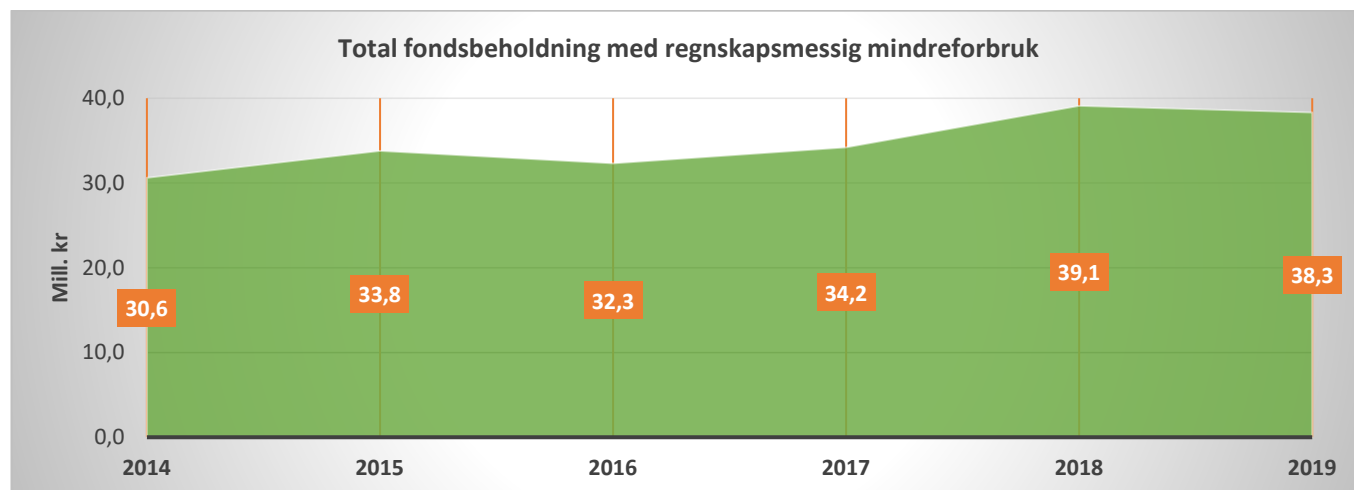

Av samlede finansutgifter på 5,4 mill. kr i 2019 utgjorde driftsbelastende utgifter om lag 2,6 mill. kr som er en svak nedgang fra 2018.

Fond pr 31.12

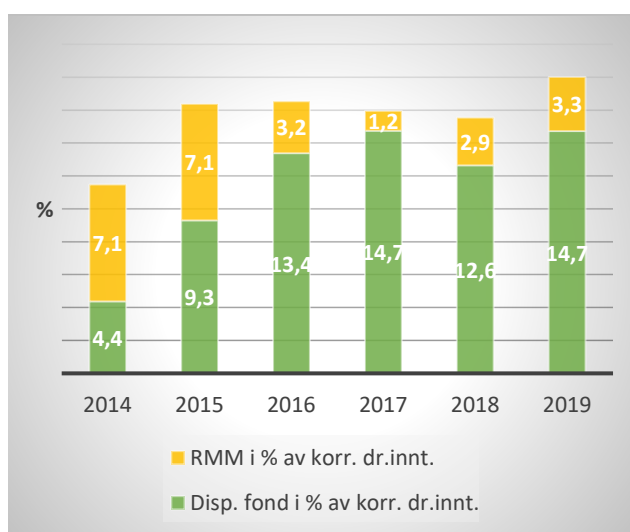
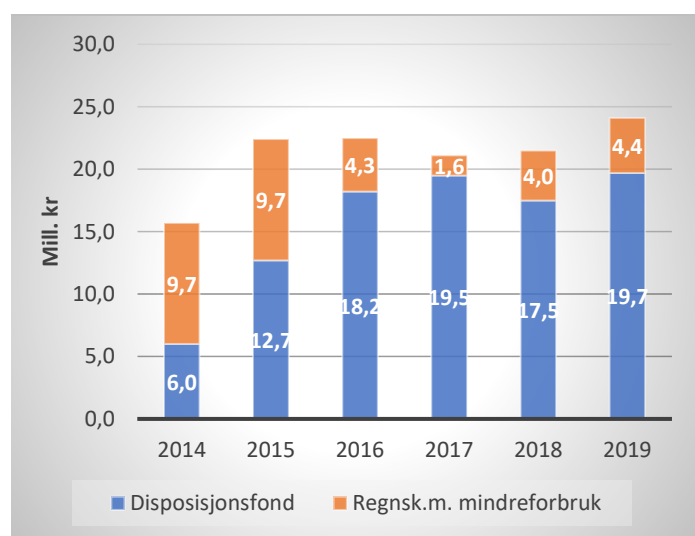
Kommunen har en del fondsmidler. Kommunene kan ha fire typer fond:

- **Disposisjonsfond** er midler som kommer fra positivt netto driftsresultat («driftsoverskudd»). Midlene kan fritt disponeres både til driftstiltak og investeringer.
- **Bundne driftsfond** er øremerkede midler til spesielle formål. Bundne driftsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene. Eksempel på det er næringsfondet som får sine midler fra konsesjonsavgiftene.
- **Ubundne investeringsfond** er midler som kommer fra inntekter i investeringsregnskapet eller som er avsatt fra positivt netto driftsresultat i driftsregnskapet. Midlene kan kun brukes til finansiering av investeringer.
- **Bundne investeringsfond** er øremerkede midler til spesielle investeringsformål. Bundne investeringsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene.

Kommunens totale beholdning av fondsmidler utgjorde ved siste årsskifte 33,9 mill. kr. I tillegg kommer regnskapsmessig mindreforbruk i 2019 på 4,4 mill. kr til sammen 38,3 mill. kr. Regnskapsmessig mindreforbruk er frie midler som kan sammenlignes med disposisjonsfond. Summen av alle fondsmidler og regnskapsmessig mindreforbruk viser en netto nedgang på 0,8 mill. kr fra 2018.

Disposisjonsfond og bundne driftsfond

En kommunes beholdning av fondsmidler sier noe om den økonomiske handlefriheten kommunen har. Først og fremst gjelder det beholdningen av disposisjonsfond og delvis ubundne investeringsfond. Disposisjonsfondene (som er de mest anvendelige), og det regnskapsmessige mindreforbruket i 2019, utgjorde ved utgangen av året 18% av driftsinntektene eller 24,1 mill. kr. Det er en netto økning på 2,6 mill. kr tilsvarende 2,5 prosentpoeng.

Det er viktig å ha fondsreserver for å møte svingninger i økonomien og uforutsette merkostnader/mindre-inntekter. Det er også viktig at kommunen har egne midler som kan brukes til finansiering av investeringer slik at man unngår for store låneopptak. Generelt kan man si at felles for mange av fondene (bundne driftsfond som for eksempel næringsfondet) er at de er øremerket til spesielle formål og ikke kan nyttes til andre formål enn de øremerkede.

Disposisjonsfond målt mot kommunens eget mål

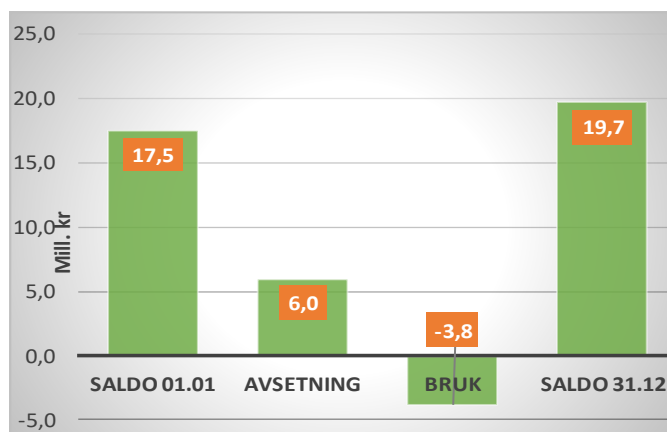
I forbindelse med behandlingen av økonomiplanen for perioden 2019 – 2022 og budsjettet for 2019 ble det vedtatt at for å skape en robust økonomi og tilstrekkelig handlingsrom skal disposisjonsfondet være på minimum 9 % av korrigerte driftsinntekter.

Målet innebærer at kommunen skal ha minst 12 mill. kr i disposisjonsfond med brutto driftsinntekter på ca. 134 mill. kr (2019). Disposisjonsfond er viktig å ha som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd, svingninger i økonomien og som egenkapital i investeringer. Avsetninger til disposisjonsfond kan kun skje hvis det er positivt netto driftsresultat.

Ved utgangen av 2019 utgjorde disposisjonsfondet 19,7 mill. kr som utgjør 14,7 % av driftsinntektene. Det er noe over måltallet på 9 % og anses som bra. Det er viktig å opprettholde en høy beholdning på fondet som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd, svingninger i økonomien og som egenkapital i investeringer.

Avsetning og bruk av disposisjonsfond 2019

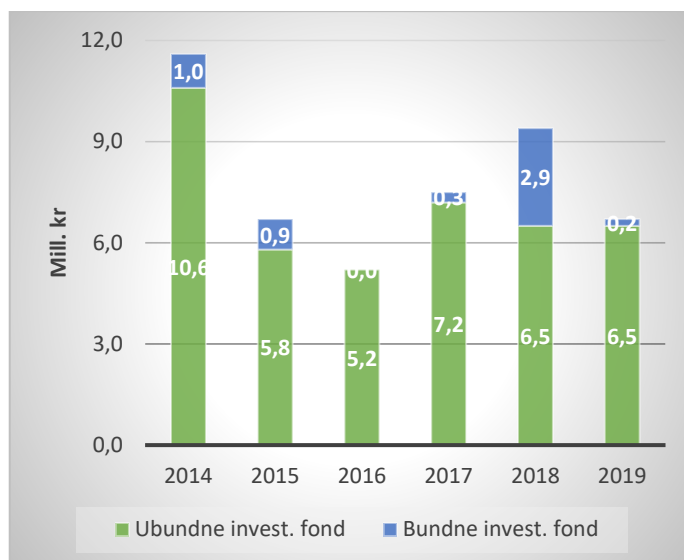
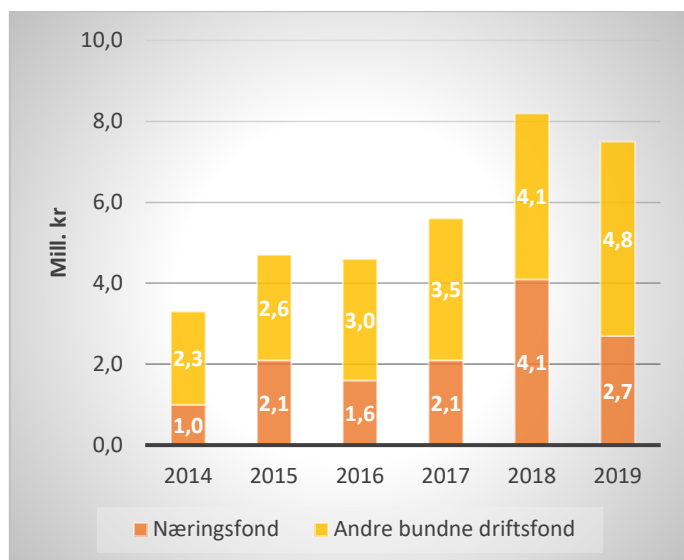
Tall i 1.000 kr	Saldo	Avsetning 2019	Bruk 2019
Disposisjonsfond 01.01	17 528		
Oppr. budsj. drift			2 488
Oppretting næringsfond		1 500	
Avdrag lån		548	
Rgsk.m.mindreforbruk		3 966	
Sum driftsregnskapet		6 014	2 488
Oppr. budsj. Invest.			1 358
Sum total		6 014	3 846
Disposisjonsfond 31.12	19 696		

Oppsettet viser bevegelsene på disposisjonsfondet i 2019. Det er totalt brukt kr 3.846.000,-, i sin helhet i driftsregnskapet. Det er avsatt kr 6.014.000,- hvorav 1,5 mill. kr gjelder oppretting av en feil (tilbakeføring fra næringsfondet til disposisjonsfondet). Saldo på disposisjonsfondet utgjorde pr. 31.12.19 kr 19.696.000,-.

I forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2020, og økonomiplanen for perioden 2020 – 2023, ble det vedtatt å bruke til sammen 3,6 mill. kr til saldering av driftsbudsjettet hvorav 1,7 mill. kr gjelder 2020.

Bundne fond

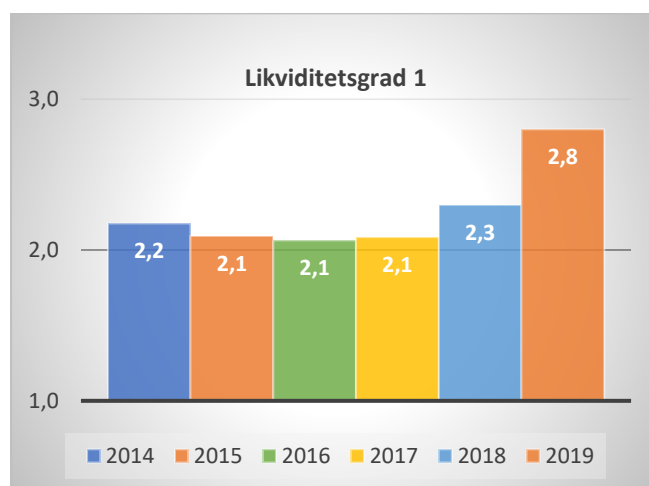
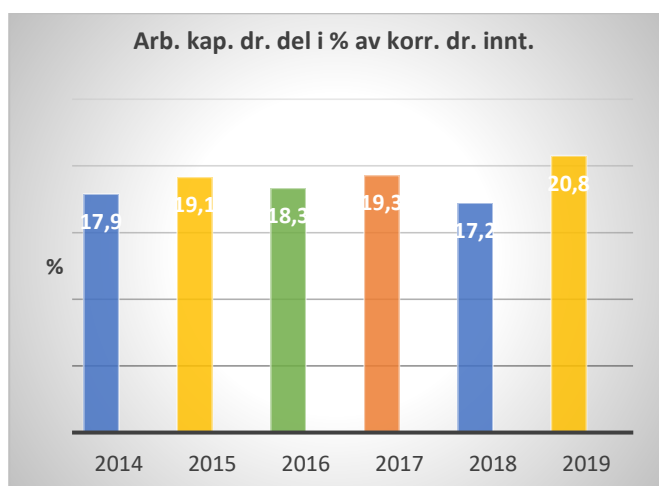

Bundne driftsfond er øremerkede midler til spesielle formål. Bundne driftsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene. Eksempel på det er næringsfondet som får sine midler fra konsesjonsavgiftene. Saldoen på næringsfondet ble redusert med netto 1,4 mill. kr siste året ned til 2,7 mill. kr pr. 31.12.19. Øvrige bundne driftsfond utgjorde 4,8 mill. kr ved utgangen av året. Fondene tilhører de enkelte sektorene samt noe for kommunene i Værnesregionen.

Ubundne investeringsfond er midler som kommer fra inntekter i investeringsregnskapet eller som er avsatt fra positivt netto driftsresultat i driftsregnskapet. Ved utgangen av året utgjorde beholdningen 6,5 mill. kr. Midlene skal benyttes som egenkapital i fremtidige investeringer.

Bundne investeringsfond er øremerkede midler til spesielle investeringsformål. Bundne investeringsfond oppstår når øremerkede midler ikke blir brukt det året kommunen mottar midlene. Ved utgangen av året utgjorde beholdningen 0,2 mill. kr.

Likviditet

Arbeidskapitalens driftsdel fremkommer som sum omløpsmidler (kontanter, bankinnskudd og kortsiktige fordringer) fratrukket kortsiktig gjeld, ubrukte lånemidler og bundne fond. Arbeidskapitalens driftsdel er de likvidene som skal dekke de daglige behovene for utbetalinger. Arbeidskapitalens driftsdel var på 20,8 % av korrigerte driftsinntekter pr 31.12.19. Det er en økning på 3,6 prosentpoeng fra 2018 og skyldes både netto økning i disposisjonsfondene og reduserte driftsinntekter.

Omløpsmidler korrigerert for ubrukte lånemidler og bundne fond i forhold til kortsiktig gjeld benevnes likviditetsgrad 1. Den bør være høyere enn 2. I 2019 er den opp 0,5 til 2,8.

Tydal kommune har ikke behov for kassekreditt slik som mange andre kommuner har, og det skal man være veldig fornøyd med. Arbeidskapitalens driftsdel og likviditetsgrad 1 har gjennom lang tid vist at kommunen har hatt god likviditet og kunne gjort opp for seg rettidig.

Endring av arbeidskapitalen fører også til endringer i finansinntektene som virker på kommuneøkonomien. Oppstår behovet for kassekreditt for at vi skal være i stand til å oppfylle våre forpliktelser vil tilhørende renteutgifter forverre situasjonen ytterligere.

Sammendrag økonomi

Driftsinntektene har de senere årene gått kraftig ned og kommunen har måttet tilpasse seg et lavere driftsnivå. Arbeidet med å redusere drifta vil måtte fortsette i flere år framover. Inntektsreduksjonen kommer først og fremst som en følge av stor nedgang i eiendomsskattene fra kraftanleggene, stor nedgang i antall grunnskolebarn og barnehagebarn. I 2019 ble driftsinntektene redusert med nesten 7 mill. kr til 140 mill. kr. Det tilsvarer en nedgang på 4,5%. Hovedårsaken til inntektsnedgangen er først og fremst bortfallet av eiendomsskatten fra bolig- og fritidseiendommer. Driftsutgiftene ble redusert med nesten 4 mill. kr til 142 mill. kr som tilsvarer en nedgang på 2,6 %. Kommunen fikk et korrigerert netto driftsresultat på 2,5 % i 2019 som er litt over kommunens eget mål på 1,7 % og anses akseptabelt. Driftsregnskapet ble gjort opp med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 4.376.785,65, mens investeringsregnskapet ble gjort opp i balanse.

Tydal kommune har forholdsvis lav langsiktig gjeld og ikke alle lånene tynger heller like mye. Godkjent kompensasjonsramme lån sykehjem/omsorgsboliger/skoleanlegg, startlån og lån i avgiftssektorene belaster som sådan ikke kommunens netto driftsresultat. Kommunens driftsbelastende lånegjeld var ved utgangen av 2019 på 42 mill. kr. Det er gledelig at det i løpet av årene 2016 – 2018 har den driftsbelastende lånegjelda, både i mill. kr og den prosentvise andelen av gjelda som belaster drifta, vist en markant nedgang sett i forhold til driftsinntektene. Den økte riktignok svakt i 2019, men årsaken er først og fremst at driftsinntektene ble redusert. Ved utgangen av 2019 utgjorde den driftsbelastende lånegjelda i prosent av driftsinntektene 31,4 %. Lav driftsbelastende lånegjeld fører også til relativt sett lave finanskostnader som påvirker kommuneøkonomien positivt.

Kommunen har en god del fondsmidler hvor disposisjonsfondet pr 31.12.19 utgjorde 19,7 mill. kr som er en økning fra foregående årsskifte på 2,6 mill. kr. I prosent av driftsinntektene utgjør disposisjonsfondet til sammen 14,7 %. Det er noe over måltallet på 9 % og anses som bra. Kommunen har med det fortsatt igjen noe økonomiske handlefrihet. Brukbar beholdning av disposisjonsfond gjør at kommunen også har god likviditet. Det er viktig å opprettholde en høy beholdning på fondet som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd, svingninger i økonomien og som egenkapital i investeringer.

Etter at folketallet har vært noenlunde stabilt i perioden 2010 – 2016 ble det redusert kraftig gjennom både 2018 og 2019. Fra 01.01.18 til 01.01.20 gikk folketallet ned med 65 personer. Det utgjør hele 8,2 %. Siste året gikk folketallet ned med 25 personer til 769 som utgjør 3,1 %. De to siste årenes befolkningsnedgang er blant de aller høyeste i landet. Befolkningsnedgangen er alvorlig bekymringsfull. Befolkningsprognoser fra økonomiplanen viser at folketallsreduksjonen skjer raskere enn det som er lagt til grunn i økonomiplanen. Det er utfordrende med reduksjon i folketallet, men alderssammensetningen på befolkningen innvirker vel så mye inn på innbyggertilskuddet. Kommunen har vært gjennom en periode med stor nedgang i barnetallet og det har ført til en betydelig reduksjon i rammetilskuddet. De siste to årene har det vært en økning i eldre i gruppen 80 – 89 år og nedgang for eldre over 90 år. Man mottar størst innbyggertilskudd for de eldste og barn i barnehage/grunnskole og i disse gruppene har vi netto fått en markant nedgang. Det er for disse aldersgruppene at kostnadene er størst med å gi kommunalt tjenestetilbud og følgelig gir størst uttelling i rammeoverføringene fra staten.

Kommunen står framfor betydelige investeringer i nytt helse-, administrasjonsbygg og omsorgsboliger. Låneopptak gjør at en større andel av driftsinntektene vil gå med til å dekke renter og avdrag. Det gjør at det blir mindre igjen til driftstiltak.

Inntekter som følge av kompensasjoner og erstatninger fra kraftutbygging, og kraftproduksjon, er viktig for oss (eiendomsskatt, konsesjonskraft, konsesjonsavgift og naturressursskatt). Dette er en økonomisk kompensasjon for at kommunen har avgitt store naturressurser hvor mange av naturinngrepene er irreversible. Eiendomsskatteinntektene fra kraftverkene har siden 2016 blitt redusert med 10 mill. kr tilsvarende over 35 %. Det er urimelig at verdien av kraftverkene skal endres mye fra år til år. I 2020 blir det en ytterligere reduksjon på 0,7 mill. kr som gjør at den totale nedgangen blir på nesten 11 mill. kr eller 38 %. I 2020 er det budsjettert med 17,7 mill. kr i total eiendomsskatt hvorav det aller meste (17,5 mill. kr) gjelder eiendomsskatt på kraftanleggene. Det arbeides kontinuerlig med å verne om den lokale beskatningsretten, både administrativt og politisk. Dersom disse kompensasjonsendringene skulle falle bort, eller forverres ytterligere, vil det få store konsekvenser for kommunen som tjenesteyter og arbeidsgiver. Det er særdeles viktig å følge opp disse rettighetene og inntektene i årene som kommer. Egenkontroll og oppfølging på dette området er meget viktig og må gjennomføres på en betryggende måte.

Lønn og personale

Årsverk og ansatte

Ansatte	Kvinner		Menn		Totalt	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Antall ansatte	99	97	34	26	133	123
Antall årsverk					91	93

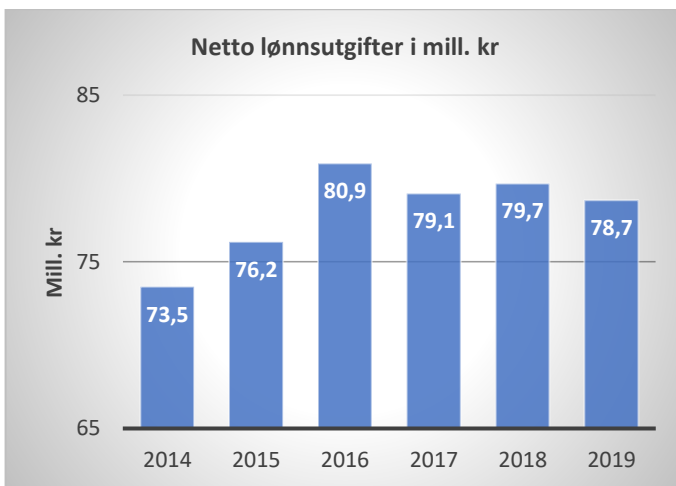
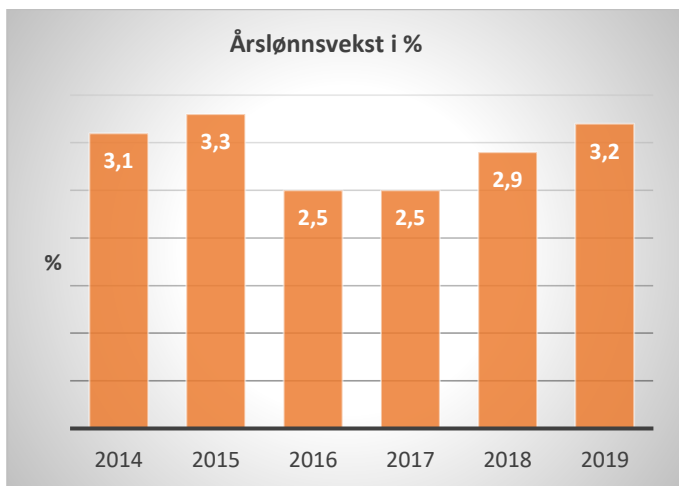
For at kommunen skal kunne yte service og tjenester til befolkningen har kommunen behov for mange forskjellige stillingsgrupper med ulik fagbakgrunn. Ved utgangen av 2019 var i alt 133 personer tilsatt i 91 årsverk. Arbeidstakerne må derfor helt klart sies å være den største, dyreste og viktigste ressursen i den kommunale forvaltningen.

I 2019 ble bemanningen redusert med netto ca. 2 årsverk hvor reduksjonen har skjedd i innenfor de fleste sektorene.

Kjønnssfordelingen i kommunen viser at av total ansatte i kommunen er ca. 20 % menn og ca. 80 % kvinner. Kommunen har mange deltidsstillinger, spesielt innenfor de kvinnedominerte yrkene. Det er et mål at stillingsandelene skal økes, men det er ikke registrert noe stort omfang av ufrivillig deltid i Tydal kommune. Det gjennomføres likevel fortløpende arbeid for å følge opp dette arbeidet.

Tydal kommune har ikke gjennomført spesielle tiltak for å fremme likestilling i 2019. Ledersjiktet har en overvekt av kvinner, og det er ikke igangsatt spesielle tiltak for å rekruttere det underrepresenterte kjønn som for tiden er menn. Rådmannens ledergruppe består av to menn og fire kvinner.

Lønnskostnader og årslønnsvekst

Årslønnsveksten på kommunalt tariffområde har variert mellom 2,5 % og 3,3 % de senere årene og ble på 3,2 % i 2019. Med brutto lønn og sosiale omkostninger på til sammen nesten 79 mill. kr i 2019 fører selv små tillegg til store merkostnader for kommunen. Ett prosentpoeng med helårsvirkning utgjør nesten 0,8 mill. kr pr år.

Men lønnskostnader har også en annen side. Kommunen som arbeidsgiver må være konkurransedyktig på lønns- og arbeidsbetingelser for å tiltrekke seg dyktige ansatte. Kampen om arbeidskraften har hardnet til de senere årene. Det konkurreres delvis om den samme arbeidskraften med både private virksomheter og andre kommuner.

Diskriminering og likestilling

Kommunen har plikt til å fremme likestilling og hindre diskriminering. Vern mot diskriminering i arbeidslivet sikres gjennom Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) gjeldende fra 01.01.18. Loven erstatter fire tidligere lover som gjaldt diskriminering knyttet til ulke diskrimineringsgrunnlag. Endringene var hovedsakelig av redaksjonell art, og knyttet til arbeidet med å sikre et mer enhetlig vern mot diskriminering i norsk rett. Loven gjelder for alle samfunnsområder, altså også for arbeidslivet, bortsett fra diskriminering på grunn av alder i forhold som reguleres av arbeidsmiljøloven kapittel 13 og skipsarbeidsloven kapittel 10.

Lovens formål er å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person. Med likestilling menes likeverd, like muligheter og like rettigheter. Likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging. Loven tar særlig sikte på å bedre kvinners og minoriteters stilling. Loven skal bidra til å bygge ned samfunnsskapte funksjonshemmede barrierer, og hindre at nye skapes.

Arbeidsmiljøloven forbyr, i tillegg til bestemmelsene i likestillings- og diskrimineringsloven, diskriminering på grunn av politisk syn, medlemskap i arbeidstakerorganisasjon og alder. Trakassering og instruks om å diskriminere personer av slike grunner anses også som diskriminering. Bestemmelsene rammer også diskriminering av midlertidig ansatte og arbeidstakere som jobber deltid.

Kjønnsbalanse m.m.

Det er nødvendig med bevisstgjøring rundt rekrutteringsprosessene. Tydal kommune har få menn i kvinnedominerte yrker. I 2019 var det to i sektor helse og omsorg samt 2 i barnehagen. Samtlige politiske lederverv i inneværende valgperiode er besatt av menn.

Menn i kvinne- dominerte yrker	2019	2018	2017	2016	2015
Helse og omsorg	2	2	2	2	2
Barnehage	2	1	0	0	0

Politiske lederverv	Kvinner		Menn	
	2019	2015	2019	2015
Ordfører	0	0	1	1
Varaordfører	0	0	1	1
Leder UMS	0	0	1	-
Kontrollutvalg	0	0	1	1

I bevisstgjøring med tanke på likestilling er det viktig med oppgradering av status for kvinnedominerte yrker, og at menn går inn i kvinnedominerte yrker. Det er også viktig at de politiske partiene hensyntar kjønnsbalansen i nominasjonsprosessen og ved valg til styre, råd og utvalg.

Det er også viktig med integrering av fremmedkulturelle kvinner og menn. 2 personer med etnisk bakgrunn er vikar eller fast ansatt i Tydal kommune. Diskriminering på etnisk grunnlag er noe Tydal kommune ser alvorlig på. Det er likevel ikke vurdert til å være et problemområde.

Universell utforming

Tydal kommune arbeider aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innen virksomheten gjennom å bidra til nedbygging av samfunnsskapte barrierer og hindre at nye skapes.

I Tydal kommune er det planlagt tiltak eller gjennomført følgende tiltak:

- Ved rådhuset er det tydelig skilting og markering av parkeringsplass for bevegelseshemmede.
- Det er inngangsdører med dørautomatikk både på rådhuset herunder NAV-kontoret, helsesenteret, sykehjemmet, Tydalshallen og biblioteket/skolen.
- Det er heis på rådhuset, helsesenteret, sykehjemmet, servicebygget og biblioteket/skolen.
- Kommunen sørger for individuell tilrettelegging av arbeidsplasser slik at alle så langt som mulig skal kunne utføre jobben ut fra sine forutsetninger.
- Vi følger regelverket for universell utforming i våre byggeprosjekter. Det betyr ikke at alle våre lokaler er oppdatert til dette nivået.

Fokusområder for likestillingsarbeid

Det er nødvendig med bevissthet rundt likestilling ved:

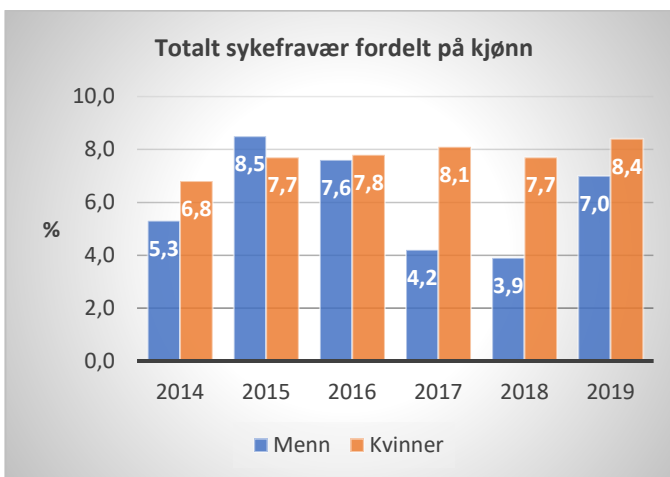
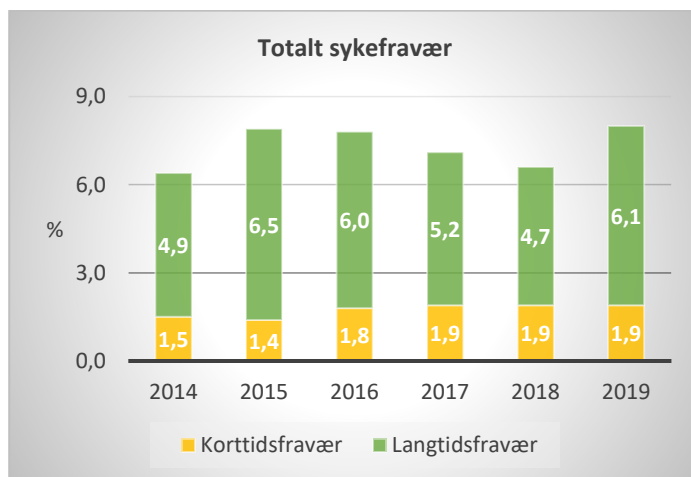
Ansettelser	Rekruttering til lederstillinger.	Oppgradering av status for kvinnedominerte yrker.
Lederopplæring	Menn i kvinnedominerte yrker.	Integrering av fremmedkulturelle menn og kvinner.
Møtekultur og nettverk	Kvinner i mannsdominerte yrker.	Få godkjent utdanning fra utenlandske institusjoner.
Rekruttering til fagstillinger	Arbeids og oppgavefordeling.	Ordninger med mer fleksibel arbeidstid inkl. hjemmekontor.
Uønsket deltidspromblematikk	Lønn som virkemiddel i likestilling.	Sammensetting av prosjektgrupper og utpeking av prosjektledere
Diskriminerende holdninger	Kvinnerepresentasjon i viktige forum.	Tilrettelegging av karrieremuligheter i ulike faser av den yrkesaktive perioden.

Etikk

Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte i Tydal kommune ble vedtatt i 2016. Etisk kvalitet på tjenesteyting og myndighetsutøvelse er en forutsetning for at innbyggerne skal ha tillit til kommunen. Målet med de etiske retningslinjene er at alle ansatte og folkevalgte skal være seg dette bevisst. Retningslinjene er ment å være generelle rettesnorer som igjen krever refleksjon av den enkelte.

Kommunen som arbeidsgiver har det overordnede ansvaret for de etiske retningslinjene, og for at disse blir fulgt. Sektorledere og tjenesteledere har et særlig ansvar for oppfølging. For det første fordi lederne gjennom ord, handlinger og lederstil har stor innflytelse på kulturen og normene for atferd i organisasjonen. For det andre fordi lederne selv kan bli satt i situasjoner hvor valg og beslutninger krever etisk refleksjon og klokskap. For det tredje fordi det er ledernes ansvar å sørge for at hele organisasjonen er seg bevisst de etiske kravene som stilles i virksomheten, og at det umiddelbart blir tatt opp i organisasjonen dersom det skjer brudd på lover og regler eller det utvikler seg en uheldig sedvane og kultur. Gjennom felles forståelse av grunnleggende prinsipper knyttet til etiske handlinger tilstreber Tydal kommune gode, etiske handlinger i alle deler av kommunens virksomhet og blant folkevalgte. Gjennom gode rutiner og fagsystem skal kommunen ivareta betryggende kontroll. Kommunen har fagsystem for avvikshåndtering.

Sykefravær

Figuren til venstre viser sykefraværet spesifisert på korttidsfravær og langtidsfravær. Totalt sykefravær sees på toppen av søylene. Figuren til høyre viser totalt sykefravær fordelt på kjønn.

Sykefraværet koster kommunen store summer hvert år i vikarutgifter og tapt tjenesteproduksjon samt administrativt merarbeid. De første 16 dagene arbeidstakerne har sykefravær må kommunen som andre bedrifter dekke selv. NAV trygd refunderer deretter sykepenger. Også i sykefraværsperioder med refusjon fra NAV ligger det igjen en betydelig kostnad hos kommunen som arbeidsgiver.

Det totale sykefraværet var i 2019 på 1.985 dager som utgjør 8 %. Det er økning på 1,4 prosentpoeng fra 2018 og omtrent det samme som i 2015. Det gjennomsnittlige sykefraværet de siste fem årene har vært på 7,2 %. Korttidsfraværet har variert lite de 4 siste årene. Sykefraværet er høyere blant kvinner enn menn noe man ser i de aller fleste kommunene.

Det er ikke vedtatt noe spesielt måltall for sykefravær i Tydal for 2019, men i kommunestyrets møte den 27.08.18 ble det vedtatt at målet var 5 % for økonomiplanperioden 2019 – 2022. Tydal ligger i 2019 en god del over med 8 %.

Kommunens kostnader med sykefraværet er vanskelig å beregne eksakt. Den største kostnaden har kommunen de 16 første dagene arbeidstakerne har sykefravær. I 2019 var det til sammen 460 fraværsdager de første 16 dagene som utgjør 1,9 %. Dette korttidsfraværet kan anslås til en kostnad i vikarinneleie, tapt tjenesteyting og administrering på opp mot 1,5 mill. kr, tilsvarende 2 – 3 årsverk. Langtidsfraværet ut over 17 dager ble på 1.525 dager som utgjør 6,1 %. Hva som er kostnaden på fravær over 16 dager (arbeidsgiverperioden) er vanskelig å fastslå, men som eksempel kan det vises til at 100 % sykmelding i 4 mnd. av en arbeidstaker med årslønn på kr 390.000,- koster kommunen ca. kr 50.000,-, hvorav bare halvparten gjelder arbeidsgiverperioden (første 16 dager). For ei årslønn på 600.000,- er tilsvarende kostnad ca. kr 100.000,- og arbeidsgiverperioden utgjør da bare knapt 40 %.

Det har ikke vært registrert alvorlige arbeidsulykker blant kommunens ansatte i 2019.

Lærlinger og studenter

Tydal kommune jobber aktivt for å bidra til at flere får seg en utdanning. Det gjøres bl.a. ved at kommunen mottar både studenter, elever og tar inn lærlinger/lærekandidater. Dette er et viktig samfunnsansvar. I tillegg til at man bidrar til at den enkelte får seg en utdanning bidrar man også til egen rekruttering. Tydal kommune hadde i 2019 til sammen 7 forskjellige lærlinger (1 kontorlag, 4 helsefagarbeider og 1 innenfor barne- og omsorgsarbeiderfaget samt 1 institusjonskokk) hvor noen var i det første læreåret mens andre var i det andre læreåret.

Sentraladministrasjonen og fellesfunksjoner

Kommunedirektør: Heidi Horndalen

Politisk virksomhet omfatter kommunestyre, formannskap, kontrollutvalg, utvalg/annen politisk virksomhet, råd for eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne, partistøtte, valg og revisjon. Kommunen har ordfører på heltid og varaordfører i en liten andel.

Overordnet ledelse samt stabs- og støttefunksjoner; kommunedirektøren og sektorledere, økonomi/kommunekasse, personal, IKT, opplæring, tillitsvalgte/verneombud, diverse fellesfunksjoner, flyktningetjenesten og servicekontor. Servicekontoret ivaretar oppgaver som resepsjon, turistinformasjon, stabs-/støttefunksjoner, hjemmesidene: tydal kommune og sylan.no, samt sosiale medier.

Under sentraladministrasjonen deltar Tydal kommune i det interkommunale samarbeidet Værnesregionen innenfor områdene tjenestесenter for IT (VARIT), tjenestесenter for lønn og regnskap, tjenestесenter for skatteoppkreving og tjenestесenter for arbeidsgiverkontroll samt samarbeid innenfor innkjøp.

Sentraladministrasjonen skal føre tilsyn med hele den kommunale forvaltningen, legge til rette, lede, utvikle og samordne den kommunale virksomheten inkl. interne tiltak som gjelder personalet. Sentraladministrasjonen ledes av kommunens kommunedirektør som også er den øverste administrative leder for hele den samlede kommunale forvaltningen. Kommunedirektøren skal bl.a. påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet og at vedtak blir iverksatt. Kommunedirektøren har møte- og talerett, personlig eller ved en av sine underordnede, i alle kommunale folkevalgte organer med unntak av kontrollutvalget. Kommunedirektøren blir av og til invitert til kontrollutvalget.

Måloppnåelse

Kommuneplanens hovedmål

I kommuneplanens samfunnsdel er det vedtatt følgende hovedmål for Tydal kommune:

«Lokalsamfunnet Tydal skal bestå og utvikles på en bærekraftig måte til det beste for bygdas innbyggere, hyttefolk og tilreisende.»

Kommuneplanens delmål

Videre er det vedtatt 4 delmål i kommuneplanen:

Delmål 1 – Tydal som lokalsamfunn

Uavhengig av framtidig kommunestruktur skal Tydal ha:

- Lokalt tilpassede kommunale tjenester til innbyggerne.
- Samfunnsutvikling på lokalt nivå.
- Et levende lokaldemokrati med lokal beslutningsmyndighet.

Delmål 2 – Ei god bygd å bo i

«Trivsel og bolyst skal prege lokalsamfunnet og bidra til en positiv befolkningsutvikling i Tydal.»

Delmål 3 – Aktiv samfunnsutvikling

«Tydals fortrinn skal utnyttes til å utvikle et moderne og nyskapende lokalsamfunn med arbeid til alle.»

Delmål 4 – Ansvarlig naturforvaltning

«Lokale naturressurser skal forvaltes på en bærekraftig måte, med hensyn til areal, miljø og klima.»

For å kunne nå disse målene er kommunen, foruten nødvendige økonomiske ressurser, avhengig av en kompetent og effektiv stab. Tydal har mange kompetente medarbeidere som sørger for gode tjenester. For å effektivisere organisasjonen er det jobbet mer på tvers av tjenestene for å utnytte kompetanse og de ressurser vi har. Dette har vært besparende og inspirerende for de ansatte. Det er sannsynligvis mer å hente på dette og arbeidet vil fortsette, bl.a. gjennom prosjektet «Gjennomgang av stab- og støttefunksjonene - framtidig organisering og effektivisering».

Tydal har over mange år opplevd befolkningsnedgang og reduserte driftsinntekter. Den aller viktigste jobben er å stabilisere innbyggertallet og helst øke det. Det er en meget krevende jobb. Tydal har innenfor de fleste områdene god kapasitet på sine tjenester. Tydal har også en godt utbygd infrastruktur med en bygningsmasse innenfor oppvekstområdet som kan ta i mot vesentlig flere barn enn det som er tilfellet i dag. For en del år siden var det betydelig flere barn både i barnehagen og grunnskolen. Flere barn gir kommunen økte inntekter. I grunnskolen kan vi ta i mot en god del flere barn uten at det behøver å føre til noen særlig økt bemanning.

For å tilrettelegge for økt bosetting og etablering, ble arbeidet med ny reguleringsplan Sølliåsen igangsatt. Denne ble ferdig behandlet i februar 2018. I løpet av 2018 ble boligområdet ferdigstilt for 13 boligtomter. Ved ytterligere investeringer kan det ferdigstilles 11 tomter i tillegg. Boligområdet er en fin tilvekst til de øvrige områdene i kommunen med kort avstand til alle viktige tjenester. Foreløpig er det solgt tre tomter og vi har tro på at flere blir solgt de nærmeste årene.

Folkehelseperspektivet er med på alle nivå i kommunen, og i et hvert arbeid som gjøres. Det er viktig at Tydal skal være et godt sted å bo og oppholde seg. Det er lagt godt til rette for fysisk aktivitet i nærområdet med lav terskel for deltakelse. I tillegg har Tydal store flotte fjellområder som benyttes av mange som ønsker mer utfordringer.

Tydal har lav arbeidsledighet og flere virksomheter sliter med å skaffe medarbeidere med riktig kompetanse. En av utfordringene er at det gjerne må være arbeidsplasser til to voksne for at de skal flytte til Tydal. Det arbeides mye med å legge til rette for nye arbeidsplasser. Kommunestyret vedtok på sitt møte den 04.02.20 intensjonsavtale med TrønderEnergi og Kjeldsberg der partene har et felles ønske om å samarbeide om etablering av datasenter i Tydal. Aktuell tomt er ferdigregulert. Formålet med intensjonsavtalen er å forplikte partene i forhold til et felles mål om etablering av datasenter i Tydal.

Bakgrunnen for ønske om etablering av datasenter er etablering av arbeidsplasser samt økt grunnlag for uttak av konsesjonskraft. Tydal har mange gode forutsetninger for hva som er viktig for en voksende datasenterindustri. Det er bl.a. god strømtilgang, godt utbygd fibertilgang, kaldt og stabilt klima og relativt kort avstand til Værnes og Trondheim. Det globale markedet for datasentre er i sterk vekst på grunn av et økende behov for datalagring. En etablering av et stort datasenter vil føre med seg positive lokale og regionale ringvirkninger.

Økonomisk ressursinnsats og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap	Budsj (end)	Avvik		Årsverk	Årsverk	Ansatte	Ansatte
	2019	2019	i kr	i %	2019	2018	2019	2018
Driftsutgifter	24,8	24,9	-0,1	0,5	11,4	12,05	14	16
Driftsinntekter	-2,9	-2,6	-0,3	9,4				
Netto	21,9	22,3	-0,4	-1,7				

Total ressursbruk innenfor sentraladministrasjonen var på netto 21,9 mill. kr som er 0,4 mill. kr (1,7 %) lavere enn revidert budsjett. Avviket skyldes lavere pensjonsutgifter enn budsjettet. Måten pensjonsutgiftene regnskapsføres på er endret og det vil for de fleste ansvarene være avvik mellom pensjonsutgiftene og budsjettet. Dette skyldes regnskapstekniske forhold og virker verken inn på god eller svak økonomistyring.

Bemanningen i sentraladministrasjonen omfatter kommunedirektør, økonomisjef, sektorleder helse og omsorg, sektorleder næring og kultur, sektorleder teknikk og miljø og personlrådgiver. Sektorleder oppvekst er hører inn under hovedansvar 2 oppvekst. Bemanningen i sentraladministrasjonen ble siste året redusert med 0,65 årsverk til 11,4 årsverk og gjelder andel på lønnsarbeid på kommunekassen og andel på bosetting av flyktninger. Bemanningsreduksjonen har ikke ført til større negative følger.

Sist sommer tiltrådte Dorte Østbyhaug som ny personalleder. Hun kommer fra stilling på legekantoret. Økonomisjef Marthe Rønning Græsli fikk to års permisjon for å arbeide med utvikling av egen bedrift. Henrik Vinje tiltrådte som vikar.

Værnesregionen

Arbeidet med evaluering av styring og ledelse i Værnesregionen ble oppstartet i 2017. Senter for bygdeforskning utarbeidet en rapport som skulle danne grunnlag for beslutninger vedrørende framtidig styring og ledelse. Arbeidet er nå gjennomført. Evalueringen har vært en lang prosess i Værnesregionen. De to siste årene har samarbeidet gjennomført omfattende evalueringer og analyser. Konklusjonene i arbeidet har i stor grad pekt på behov for endring i styringsstrukturene. Det er behov for å etablere en mer tydelig og klarere ledelse og konklusjonene i rapporten som er behandlet tidligere, er at samarbeidene bør omorganiseres til administrative vertskommunesamarbeider. Dette vil medføre nedleggelse av dagens politiske nemnder i Værnesregionen.

Overordnet samarbeidsavtale og samarbeidsavtaler for de ulike tjenesteområdene er nå vedtatt av kommunene i Værnesregionen. Tydal kommunestyre fattet vedtakene i sitt møte den 28.02.19.

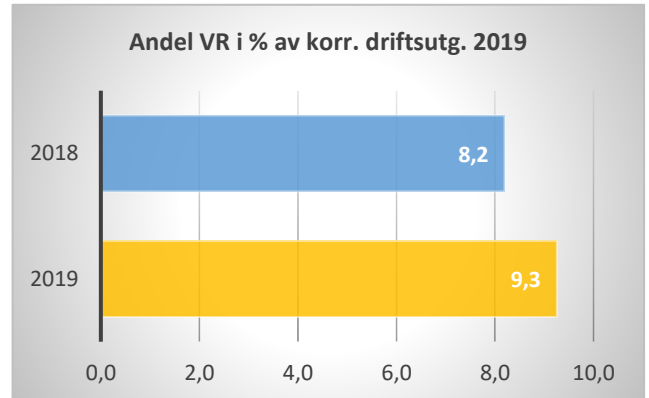
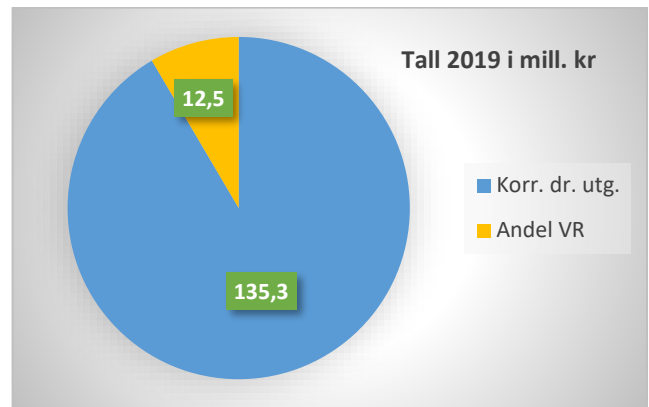
Tjenesteproduksjonen i Værnesregionen skal fortsette som før. Det er inngått nye vertskommuneavtaler for tjenestesentrene DMS, forvaltningskontor, IKT, innkjøp, legevakt, lønn og regnskap, NAV, PPT, responscenter, samfunnsmedisin, skatteoppkrever og barnevern. Det er en intensjon at også flere nye samarbeider kan inkluderes. Samarbeidsavtalene om tjenesteproduksjon- og utvikling i Værnesregionen ble vedtatt med virkning fra 01.01.19. Samtidig ble regionsamarbeidet hjemlet i kommunelovens §27 og tilhørende vedtekter sagt opp med virkning fra 31.12.18. Den overordnede samarbeidsavtalen erstatter dagens samarbeid etter kommunelovens § 27.

Samtidig med prosessen med evaluering av styring og ledelse i Værnesregionen, ble Midt-Trøndelag Regionråd (MTR) konstituert i februar 2018. Tydal kommune sluttet seg til samarbeidet i oktober 2018. Dette regionsamarbeidet er ment å bli en viktig arena for værnesregionkommunene med tanke på regional utvikling og interessepolitikk. Kommunene i regionrådet skal samarbeide om samfunns-, interesse- og næringspolitikker for å skape vekst og bærekraftig utvikling i vår region. Regionrådet bygger på at Trøndelag fremover vil være avhengig av at regioner, næringsliv, regional stat og fylkeskommune samarbeider for å hevde seg i de store nasjonale og internasjonale konkurransene. Regionrådet skal ovenfor øvrige myndighetsorganer være et kontaktpunkt og en pådriver for utviklingen av regionen. Da MTR anses som det organet som vil være førende på politikkområdet i fremtiden, ble det regionalpolitiske engasjementet i Værnesregionen avsluttet. En avslutning av dette engasjementet medførte en oppsigelse av vedtekter i regionsamarbeidet samt en avvikling av regionråd og arbeidsutvalg som formelle møtearenaer. Det har nå gått 2 år siden Midt-Trøndelag regionråd ble opprett. Rådet har ikke blitt det organet det var ment å skulle være og kommunene i Værnesregionen vurderer nå på nytt om det skal opprettes et regionråd for Værnesregionen.

Som en del av evalueringsarbeidet i Værnesregionen ble det også vedtatt nye kostnadsnøkler som dessverre førte til betydelige merkostnader for Tydal kommune. Det interkommunale samarbeidet i Værnesregionen er svært viktig for å kunne gi et godt tjenestetilbud til innbyggerne i Tydal. Tydal er en liten kommune som er svært sårbar med små fagmiljøer innenfor de fleste områder. Uten det interkommunale samarbeidet ville Tydal hatt betydelige utfordringer med å kunne gi et tilfredsstillende tjenestetilbud til kommunens innbyggere.

Ressursbruk Værnesregionen

Type tjeneste i Værnesregionen	2019	2018
VARIT drift	3 535 000	3 093 000
VR innkjøp	192 000	204 000
VR lønn og regnskap	1 496 000	1 574 000
VR sekretariat	82 000	76 000
VR skatteoppkrever og kontroll	393 000	473 000
VR PPT	662 000	484 000
Vr barnevern	2 014 000	2 126 000
VR NAV	1 552 000	1 557 000
VR samfunnsmedisin	408 000	289 000
VR legevakt	780 000	561 000
VR forvaltning	634 000	463 000
VR DMS intermediære senger	388 000	253 000
VR DMS ø.hjelpssenger	307 000	345 000
VR responscenter	80 000	0
Sum driftsutg. Værnesregionen	12 523 000	11 498 000
VARIT investering	567 000	418 000
Sum totale utg. Værnesregionen	13 090 000	11 916 000

Tydal kommunes andel av driftsutgiftene innenfor de samarbeidene kommunen deltar i utgjorde i 2019 12,5 mill. kr som utgjør 9,3 % av de totale korrigererte driftsutgiftene. I forhold til 2018 er det en økning på ca. 1 mill. kr. I tillegg kommer kommunens andel i VARIT investering som i 2019 utgjorde nesten 0,6 mill. kr. Andelen av driftsutgiftene til Værnesregionen sett i forhold til kommunens korrigererte driftsutgifter økte med 1,1 prosentpoeng til 9,3 % i 2019. Det skyldes både at kostnadsnøkklene ble endret i Tydal kommunes disfavør fra 01.01.19 og at kommunens korrigererte driftsutgifter ble redusert. Størst økning er det innenfor IKT, PPT, legevakt, samfunnsmedisin og forvaltning. Økningen skyldes i hovedsak endringer i kostnadsnøkklene.

For nærmere informasjon vises det til egne årsmeldinger for enhetene i Værnesregionen.

Kort om året som har gått

Beredskap

Kommunen skal til enhver tid være forberedt på å håndtere uønskede hendelser. Overordnet beredskapsplan oppdateres og øves derfor jevnlig. I 2019 ble det gjennomført en beredskapsøvelse i regi Fylkesmannen («Øvelse Sodd»). Øvelsen var rettet mot krisestab (kriseledelse og sekretariat) og var nyttig for å øve og forberede kommunen på å håndtere store uønskede hendelser.

Kommunens arbeide med flyktninger

Ved utgangen av 2019 var det bosatt 2 voksne flyktninger i Tydal. Totalt har nå 27 flyktninger flyttet ut av kommunen på grunn av jobb og utdanning. I 2018 var det svært mye jobb med veiledning og praktisk hjelp til de som har flyttet, mens dette arbeidet hadde betydelig mindre omfang i 2019. Det har vært et tett samarbeid med NAV i forbindelse med flyttingene, og i forhold til de som ikke har søkt seg inn på videregående.

Utflyttingen har ført til reduserte skatteinntekter og rammetilskudd. De siste årene har det kommet svært få asylsøkere til landet og dermed har også svært få fått bosetting. Tydal er ikke blant de kommunene som IMDI har prioritert med bosetting.

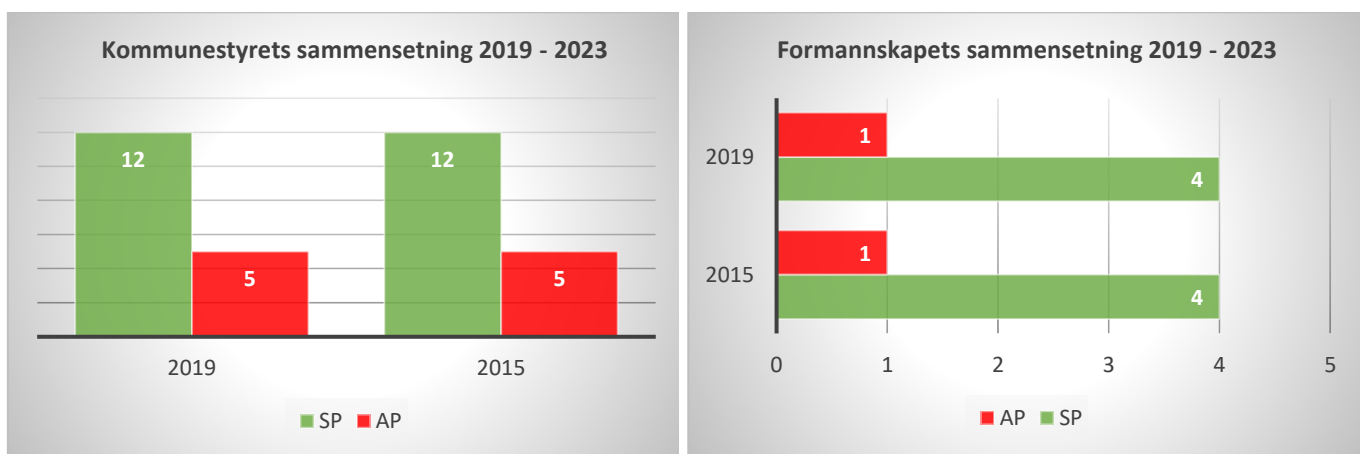
Reglement for folkevalgtes arbeidsvilkår og godtgjøring

I kommunestyrets møte i september 2019 ble det i medhold av daværende kommunelov vedtatt revidert reglement for folkevalgtes arbeidsvilkår og godtgjøring. Det var én endring og det var at godtgjøringen for opposisjonslederen på kr 50.000,- ble tatt bort.

Den nye kommuneloven slår fast at kommunestyret skal gi forskrift om folkevalgtes rett til dekning av utgifter og økonomisk tap, arbeidsgodtgjøring, ettergodtgjøring og permisjoner. Det betyr at kravene til forskrifter i forvaltningsloven skal være oppfylt. Forvaltningsloven stiller blant annet krav til hvordan forskrifter skal utformes. De folkevalgtes økonomiske rettigheter kan ikke lenger reguleres i reglementer som har en litt løsere ramme når det gjelder saksbehandling og utforming. Det er også nytt at kommunestyret eller fylkestinget selv skal gi forskrifter om ettergodtgjøring og permisjoner. Det vil komme egen sak om ny forskrift til behandling i kommunestyret i løpet av første halvår 2020.

Kommunevalget 2019

Til kommunevalget i 2019 stilte det som ved valget i 2015 kun to lister, Senterpartiet og Arbeiderpartiet. Kommunens ordfører de siste fire årene stilte ikke som ordførerkandidat denne gangen, men stod fortsatt på lista til Senterpartiet.

Etter at Senterpartiet fikk rent flertall med 12 representanter ved kommunevalget i 2015 var det spennende å se om det gode valgresultatet ville gjenta seg ved i 2019. Og det gjorde det. Senterpartiet fikk også denne gangen 12 representanter og Arbeiderpartiet 5 representanter. Når det kun stiller to lister til valg vil det ene partiet automatisk få rent flertall. Tilbake ved kommunevalget i 2011 stilte det tre lister til valget og ved valget i 2007 stilte det 5 lister. Valgresultatene disse gangene innebar at to eller flere partier måtte samarbeide for å skape flertall.

Valg til formannskapet i fjor høst ble gjennomført som avtalevalg hvor Senterpartiet fikk 4 representanter og Arbeiderpartiet 1 representant. Det er samme fordelingen som ved valget i 2015.

Som ordfører ble Jens Arne Kvello (SP) valgt, og som varaordfører ble tidligere ordfører, Ole Bjarne Østby (SP), valgt. Begge valgene var enstemmig.

Uttalelse om skattelegging av vannkraft

Tydal kommunestyre ga høringsuttalelse i sitt møte i desember 2019 om NOU 2019:16 Skattlegging av vannkraft (Sanderudutvalget). Saken er av meget stor betydning for Tydal kommune. Utvalget har foreslått å avvike kommunenes lovbestemte rettigheter til konsesjonsavgifter og konsesjonskraft og å endre verdsettelsesprinsipp for eiendomsskatt. De forslagene som utvalget har kommet med vil føre til en meget stor reduksjon i kraftverksinntektene for Tydal kommune. Tydal kommune er sterkt kritisk til forslaget fra kraftskatteutvalget NOU 2019:16. Forslaget svarer ikke på *hovedoppgaven* som ble gitt i mandatet fra regjeringen som er å vurdere om dagens vannkraftbeskatning hindrer at samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltak i vannkraftsektoren blir gjennomført. Etter massiv mobilisering fra kraftkommunene og kraftbransjen opplyste Regjeringen i midten av februar at de ikke kommer til å følge opp Sanderudutvalgets forslag.

Reglementer for folkevalgte organer

Den nye kommuneloven trådte i kraft når kommunestyret konstituerte seg den 17.10.19. Med bakgrunn i den nye loven vedtok kommunestyrets i sitt møte i februar 2020 nye reglementer for kommunestyret, formannskapet og utvalg for miljø og samfunn (UMS). I reglementene er det bl.a. inntatt hvilket hovedansvarsområde- og ansvar formannskapet og UMS har. Ansvarsområdet mellom formannskapet og utvalg for miljø og samfunn er endret slik at formannskapet nå får alt ansvar omkring plansida og dispensasjoner etter plan- og bygningsloven mot at det tidligere var slik at utvalg for miljø og samfunn behandlet dispensasjoner mens formannskapet behandlet øvrige plan-saker. Endringen vil sikre mer helhetlig og samordnet behandling og oppfølging av planområdet i kommunen.

Reglementene skal sammen med kommunelovens bestemmelser angi og utdype reglene for hvordan møter i de folkevalgte organene skal gjennomføres. Reglementene endrer ikke på mye av dagens måter å gjennomføre møter på, men de blir i større grad skriftliggjort. Reglementene vil være et nyttig hjelpemiddel til forberedelser og gjennomføring av møter i folkevalgte organer.

Ny hjemmeside og nytt intranett

Gjennom Værensregionen har det pågått arbeid med både nytt intranett og ny hjemmeside som ble tatt i bruk høsten 2019. Resultatet har blitt meget bra med mer brukervennlige løsninger både for de som bruker sidene, men også for de som administrerer de. Det er stort fokus på innovasjon og digitalisering i dette arbeidet. Det er et mål at en større andel av våre tjenester skal gjøres gjennom digitale løsninger.

Fremtidige utfordringer

Det er igangsatt et prosjekt hvor hovedmålet er å komme fram til en framtidig organisering/innretning av stabs- og støttefunksjonene med mål om best mulig ressursutnyttelse. Prosjektet omfatter i hovedsak servicekontoret, økonomikontoret, merkantil omsorg og merkantil oppvekst. Det er behov for å tenke nytt i måten stab/støtte er organisert på, og hvilke tjenesteleveranser som er fornuftig at de ivaretar på vegne av de ulike tjenestene. Arbeidet forventes avsluttet høsten 2020.

Vi må i årene fremover sikre at ordningene som gir kommunen kompensasjoner og erstatninger fra kraftutbygging og kraftproduksjon opprettholdes og helst tilpasses dagens nivå. Dette er økonomiske kompensasjoner for at kommunen har avgitt store naturressurser. Det er fremdeles meget viktig å følge opp disse ordningene, både fra administrativt og politisk nivå.

Sentraladministrasjonen opplever at ressurstilgangen er stram og det fører til en streng prioritering av hvilke arbeidsoppgaver som kan vies oppmerksomhet. Innenfor overordnet styring og ledelse samt saksbehandling har kommunen et minimum av ressurser for å kunne drive kommunen. Man er ytterst sårbar ved fravær eller ledighet i stillingene. Vi ser at den lave bemanningen i administrasjonen får følger som lengre saksbehandlingstid. Spesielt gjelder det tynge saker som krever mye tid. Det skjer til tross for at det dessverre har blitt normalt for mange ledere å arbeide utover normal arbeidstid for å holde tjenesteproduksjonen i gang. Noen yter en innsats langt utover det som kan forventes. Kommunedirektøren anser det ikke som usannsynlig at nøkkelpersonale kan slutte den nærmeste tiden. Kommunen står i fare for å miste mye god kompetanse og kapasitet. Det vil være meget uheldig.

Kommunen må ha faglig og administrativ kraft til å utrede og framstille saker slik at det klargjør mulige valg og gjøre rede for konsekvensene. Videre må det være en kompetent organisasjon som har kraft til å sette de politiske valgene ut i konkrete tiltak. Dette er en forutsetning for å kunne ha et sterkt lokaldemokrati slik at det er gode rammevilkår for det politiske arbeidet. Slike rammebetingelser må være på plass som grunnlag for en sterk lokalpolitisk arena. Begge disse forutsetningene må, sammen med økonomiske ressurser, være til stede for å kunne holde fram som egen kommune. Kommunen må være styringsdyktig og ha utviklings- og omstillingskraft. Kommunen har et lavt nivå når det gjelder slike ressurser.

Sektor oppvekst

Sektorleder: **Mona Moan Lien**

Sektoren omfatter barnehage, grunnskole, skolefritidsordning, voksenopplæring for innvandrere/grunnskole for voksne, kulturskole, skole-/folkebibliotek og frivilligsentralen. Det vises til egen årsmelding for frivilligsentralen. I tillegg er de interkommunale tjenestene PPT og barnevern lagt under sektoren, se egen årsmelding fra Værnesregionen.

Måloppnåelse

Barn og unge i Tydal skal oppleve en god oppvekst. Vi jobber i fellesskap for å gi barn og unge god faglig og sosial utvikling i trygge rammer. Tidlig innsats, helhetlig tenkning og tverrfaglig samarbeid er bidrag for å oppnå dette. Utviklingsarbeidet i oppvekst «Inkluderende barnehage- og skolemiljø» er et eksempel på helhetstenking og samarbeid der barn og unge møter voksne som har god relasjonskompetanse til å veilede dem og legge til rette for å fremme et inkluderende læringsmiljø. En lærer ved skolen og en barnehagelærer i barnehagen frikjøpes i 10 % for å være ressurspersoner i arbeidet.

Samarbeid og samordning av ressurser innenfor hele oppvekstsektoren fungerer godt. Reduksjon i bemanning i.h.t. budsjettvedtak. Dette er reduksjon i bemanning på voksenopplæringen på 1,55 stilling fra høsten 2019 (0,8 stilling overført skole grunnet ledig stilling der). Skole reduserte bemanning gradvis gjennom året ved ikke å fylle opp permisjoner og avganger fullt ut. Fra høsten 2019 utgjorde dette 1,05 stilling.

Vi har en utvidet årsmelding i form av en tilstandsrapport for skole og barnehage. Tilstandsrapport ble skrevet i henhold til krav i opplæringsloven §13-10 og er behandlet politisk. Rapporten inngår som en del av det ordinære plan-, budsjett- og rapporteringsarbeidet hos skoleeieren og har kvalitetsutvikling som siktemål.

Skolen har også i 2019 fått tilført midler, tidlig innsats, fra Utdanningsdirektoratet der målet er å sette i gang tiltak umiddelbart for elever som har svake ferdigheter i lesing og regning.

Skolen jobber med å utnytte de digitale verktøy vi har og søkte derfor om tilskudd til innkjøp av digitale læremidler. Skolen fikk innvilget et tilskudd som gikk til innkjøp av lisenser som kan bidra til økt motivasjon og læringsutbytte. Styrer har deltatt i prosjektgruppa "Fra magefølelse til handling" som er et samarbeidsprosjekt i Værnesregionen. Prosjektperioden gikk ut 2019, og det er nå utarbeidet en nettbasert handlingsveileder. Denne skal sikre tidlig innsats og benyttes av alle som jobber med barn og unge når en kjenner på en bekymring. Handlingsveilederen kan også benyttes av barn, foreldre og innbyggere. Alle ansatte i oppvekst har deltatt på felles kompetansehevingssdag og veilederen er tatt i bruk. Handlingsveilederen ligger på kommunens hjemmeside.

Barnehagen har fra medio november dispensasjon fra pedagognormen. Dette skyldes intern rokkering av barnehagelærer grunnet permisjon, og ingen kvalifiserte søkere til ledig stilling. Bemanningsnormen oppfylles. Kommunens målsetting om full barnehagedekning nåes også i 2019.

Biblioteket har i stor grad i 2019 vært preget av ombygging av lokalene. Etter initiativ fra fylkesbiblioteket og støtte til arkitekt og noe utstyr, vedtok kommunestyret å bygge om biblioteket, noe som førte til nedpakking og tømning av lokalene, samt flytting av en redusert samling til møterommet i Tydalshallen i perioden mai-november. Flyttingen medførte redusert åpningstid og derfor også redusert utlån og annen aktivitet i 2019. Rett før jul kunne vi flytte inn i nyoppussete, lyse og åpne lokaler og markerte det med åpningshøytidelighet den 29. november. Vi gikk rett inn i en travel førjulstid og drar med en god del rydding og oppdatering av bokstammen, kort sagt ferdigstilling av hele flytte- og ombyggingsprosessen, til 2020.

Voksenopplæringen har synkende elevtall og våren 2019 fullførte 5 elever grunnskole for voksne og flere av dem har måttet flytte fra kommunen for å ta videre utdanning. Det var fra høsten 2019 ingen elever ved voksenopplæringen og det er gjennomført nedbemanning og flytting av lærerressurser.

Økonomisk ressursbruk og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap	Budsj (end)	Avvik		Årsverk	Årsverk	Ansatte	Ansatte
	2019	2019	i kr	i %	2019	2018	2019	2018
Driftsutgifter	26,2	25,4	0,8	3,1				
Driftsinntekter	-5,5	-4,6	-0,9	18,1				
Netto	20,7	20,8	-0,1	-0,2	25,8	28,7	43	53

Total ressursbruk innenfor sektoren var på netto 20,7 mill. kr som er 0,1 mill. kr (0,2 %) lavere enn revidert budsjett.

Den totale bemanningen var i 2019 på 25,8 årsverk som er en nedgang på 2,9 årsverk i forhold til 2018. Det har vært nedgang i bemanningen i grunnskolen og voksenopplæringen, mens frivilligsentralen som organisatorisk ble lagt under sektoren i 2019 førte til at bemanningen økte ½ årsverk.

De største enhetene er grunnskolen med 13,8 årsverk og barnehagen med 9 årsverk. Fra august har barnehagen hatt en midlertidig 20 % stilling for å oppfylle kravet til pedagogisk bemanning. Barnetallet sank fra 41 til 30 barn ved nytt barnehageår, men et stort antall barn under tre år gjør at bemanningsbehovet er likt.

Kort om året som har gått

Barnehagen og skolen har jobbet videre med satsningen "Inkluderende barnehage- og skolemiljø". Dette har vært gjennomgående arbeid både i barnehage og skole der man knytter prosjektet inn mot aktuelle utviklingsområder på egen enhet. Det settes fokus på å reflektere over egen praksis og voksenrollen der relasjonskompetanse er viktig.

Fem lærere fullførte videreutdanning våren 2019, henholdsvis i fagene IT, naturfag, engelsk, norsk og samfunnsfag. Høsten 2019 startet en lærer opp videreutdanning i matematikk.

Styrer i barnehagen fullførte videreutdanning i ledelse for styrere høsten 2019.

Kompetansenettverkene i Værnesregionen er godt i gang, både i barnehage (ReKom) og i skole (DeKom). Sektorleder oppvekst deltar i begge nettverkene sammen med Selbu, Frosta, Meråker og Stjørdal. Sektorleder er valgt og deltar som Værnesregionen sin representant i samarbeidsforum ReKom der alle kompetansenettverk i Trøndelag er representert i tillegg til Fylkesmannen, hovedtillitsvalgte, KS, PBL (Private barnehagers landsforbund), Sameitinget, DMMH (Dronning Mauds Minne Høgskolen) og Nord universitetet. Fra høsten 2019 har sektorleder vært frikjøpt med refusjoner fra alle deltakende kommuner i VR i en 10 % stilling som koordinator i ReKom.

Sektorleder er medlem av fagråd oppvekst i Værnesregionen der oppfølging/status av felles interkommunale tjenester er på sakskartet der en del av møtet er felles med fagråd helse. Aktuelle saker i oppvekstsektoren er også på sakskartet. Dette er en viktig arena for å diskutere og utvikle våre tjenester til det beste for våre brukere.

Kulturskolen har fra høsten 2019 to lærere som i hovedsak jobber i kulturskolen. I og med at kulturskolen har store deler av undervisning på ettermiddag så kan det å undervise i kulturskolen være litt «ensomt». Man har nå hatt muligheter for å samarbeide om undervisningen, konserter og fremføringer.

Det ble satt i gang et prosjekt med skolemåltid våren 2019 og elever fikk servert et smøremåltid tre dager i uka fra februar og ut skoleåret. Viser her til prosjektrapport skolemåltid som ble behandlet i kommunestyret 07.11.2019 der evalueringer av prosjektet viser til både positive og negative erfaringer. På den positive siden kom det frem at de eldste ser ut til å spise mer ernæringsmessig, og at det ble mer ro og trivsel rundt måltidene ettersom man fikk inn rutiner på smøring av mat. På den negative siden nevnes ustabil ressurstilgang ved servering av måltidene, og at det ved en eventuell innføring av skolemåltid må avsettes/gis ressurser til skolemåltid for å kunne gi et godt ernæringsmessig og variert tilbud som er bærekraftig over tid. Rapporten ble tatt til orientering.

Tydal bibliotek har 12 timers åpningstid i uka, fordelt på tre dager, formiddag og ettermiddag/kveld. Stillingsressursen er på 70 %, fordelt på biblioteksjef i 60 % og 2x5 % for å dekke vakter fredag kveld. Fredag er en viktig åpningsdag for biblioteket og de to stillingene utgjør et verdifullt tilskudd til staben i biblioteket, også mht innspill og bidrag til

driften, endringer og aktiviteter. Når det er bibliotekar til stede i skoletiden er biblioteket tilgjengelig og blir flittig brukt av skolens elever og ansatte.

Skole

Skolen har ellers jobbet mye med fagfornyelsen, dvs nye læreplaner som gjelder for alle fag fra og med høsten 2020. Dette arbeidet ble sett i sammenheng med arbeidet med inkluderende barnehage- og skolemiljø.

Vinteren 2019 hadde vi besøk av elever fra to skoler i Frankrike. Disse elevene og lærerne deltok som en del av opplegget sitt på Karoliner-spelet, og utgjorde en ikke ubetydelig del av statistene der.

Elevtall i grunnskolen:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Totalt
2018-19	6	4	9	9	6	9	3	3	6	11	66
2019-20	14	6	4	8	9	6	8	3	3	6	67

Elevtallet er per desember 2019 på 67 elever, og ser ut til å holde seg stabilt de neste fem årene.

Voksenopplæringen

Elevtallet ved voksenopplæringen har gått ned og fra nytt skoleår 2019/20 hadde vi ingen elever og heller ingen kjente som har krav på opplæring.

Barnehagen

Barnehagen jobber fortsatt med voksenrollen med vekt på de voksnes ansvar for at barn skal utvikle et sunt selv-bilde. Dette arbeidet henger tett sammen med barnehagens arbeid opp imot utviklingsprosjektet "inkluderende barnehage og skolemiljø".

I februar gjennomførte barnehagen Utdanningsdirektoratets ståstedsanalyse for ansatte på temaet "vennskap og fellesskap". Resultatene ble videre brukt som utgangspunkt for arbeidet med inkluderende barnehage og skolemiljø. Det har blitt jobbet med bla. faglitteratur, filmer, observasjoner og refleksjonsarbeid rundt egen praksis. Dette for å få en felles forståelse for arbeidet samt kompetanseheving av alle ansatte.

Barnehagen fikk tildelt midler fra Fylkesmannen for gjennomføring av svømmeopplæring for alle 4 og 5 åringer. Midlene ble brukt til frikjøp av lærer med kompetanse i begynneropplæring svømming. Alle barna fikk 10 timer svømmeopplæring i løpet av høsten.

Oversikt over antall barn i barnehagen, og bruk av helplasser og delte plasser:

	Totalt	100%	90%	80%	60%
Vårhalvåret (april)	41	33	1	5	2
Høsthalvåret (desember)	30	27	1	2	0

Fremtidige utfordringer

- Strengere kompetansekrav til ansettelse og undervisning i skolen fra 2025 vil kunne bli en utfordring i og med at vi er en liten enhet med relativt få ansatte som skal undervise alle fag og alle trinn fra 1. til 10. klasse. Foreløpig er vi bra oppdekt med kompetansen vi må ha på de aller fleste fag/områder. Det vil være viktig for oss å hele tiden benytte etter- og videreutdanningstilbud framover.
- En økonomisk utfordring kan etter hvert oppstå i og med at lærerutdanningen er utvidet til fem år, og de nyutdannede lærerne har en utdanning tilsvarende gammel lektorutdanning. Det vil si at lønnsutgiftene i årene framover vil bli betydelig høyere.

- Videreutvikle og opprettholde ulike tilbud i kulturskolen. Det er færre elever i grunnskolen og dermed har elevtallet i kulturskolen de senere årene gått ned selv om vi opprettholder en bra prosentandel av elevene i grunnskolen som mottar et tilbud. Det er få eller ingen søkere på gruppetilbud som for eksempel drama og lek og rytme. Det er utfordringer også i forhold til ressurser og kompetanse.
- Som følge av bemannings- og pedagognorm kan det være en utfordring at det søkes barnehageplass gjennom hele året. Bemanning for kommende barnehageår settes etter hovedopptak i mars, og det kan som følge av løpende opptak være nødvendig å justere bemanningen i løpet av året. Bemanningen må være på plass før barna får startet i barnehagen.
- Pedagognormen kan gi utfordringer i forhold til ønsker om delvis permisjoner og oppsigelser av barnehagelærerstillinger, da pedagognormen beregnes ut fra 100%-stillinger. Det kan bli utfordrende å finne kvalifiserte søkere til små stillinger.
- Økt andel barnehagelærere i barnehagen fører til at flere skal ha de lovpålagte minst 4 timene planleggingstid i uken. Dette, i tillegg til matpauser/møter og oppdekking av hele åpningstiden, medfører at den tiden alle ansatte er tilgjengelig for barna reduseres kraftig. Dette er også utfordrende i forhold til et økt arbeidspress for assistenter/barne- og ungdomsarbeidere.
- Rapporteringsmengden er økende og like stor for en liten kommune, noe som krever mye administrativ lederressurs. Dette gjelder også oppdatering på nye krav og lovverk. Utfordringen ligger i å få en god balanse mellom det administrative og det pedagogiske lederskapet.

Sektor helse og omsorg

Sektorleder: Ingjerd Tuset

Ansvarsområde 3 består av HSO administrasjon, skole- og helsestasjonstjeneste (inkl. jordmor), legetjenester, frisklivsentral, rehabilitering, psykisk helsetjeneste, hjemmetjenester og institusjon. I tillegg er disse interkommunale tjenestene lagt under helse og omsorgs ansvarsområde; NAV og sosialhjelp (inkl. VTA-plasser gjennom Selbu Trykk), distriktsmedisinsk senter (DMS), forvaltningskontor, legevakt, responscenter, samfunnsmedisinsk enhet og krisesenter.

Måloppnåelse

Helse- og omsorgssektoren skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige helse og omsorgstjenester. Dette har vi gjort gjennom å sørge for forholdsvis god og stabil tilgang på tjenester med faglig kvalitet året gjennom. Rekruttering i forbindelse med ferie og fravær, samt til noen enkeltstillinger har vært særs utfordrende. For å kunne drifte faglig forsvarlig, har det derfor vært nødvendig med innleie fra bemanningsbyrå i perioder. Dette gjelder omsorgstjenesten og legetjenesten.

2019 har vært et krevende år på mange måter. På grunn av alvorlig sykdom, har sektorens ledersituasjon vært usikker og vanskelig. Dette har påvirket og utfordret kapasitet og mulighetsrommet særlig med tanke på utviklingsprosjekter. Omsorgstjenesten har prioritert å fokusere på faglig forsvarlighet innen ordinær drift.

Helse- og omsorgssektoren hadde som mål å videreføre arbeidet med helse- og omsorgsbygg, sammen med blant annet sektor teknikk og miljø. Dette har vi ikke klart å følge opp på den måten vi ønsket, og fremdriften har stoppet opp.

Sektoren har hatt flere tilsyn i løpet av 2019. Tilsynsaktivitet krever forberedelse i forkant, og oppfølging av evt. lovbrudd eller merknader i etterkant. Samfunnsmedisinsk enhet gjennomførte tilsyn med miljørettet helsevern ved Tydal sykehjem rett over nyttår. Ingen lovbrudd ble avdekket her. Bortsett fra anbefaling om forbedringer i noen av rutineene, var konklusjonen at Tydal sykehjem i all hovedsak har gode rutiner og systemer for å ta vare på beboernes fysiske og psykisk helse. I august gjennomførte Fylkesmannen i Trøndelag tilsyn med kapittel 4a (samtykke til helsehjelp) i pasient- og brukerrettighetsloven, på skjermet enhet ved Tydal sykehjem. Tjenesten fikk på papiret et lovbrudd, men dette berodde på en misforståelse rundt tilbakemelding på første varsel – og ble derfor lukket straks vi kom i dialog med fylkesmannen. Ellers måtte sektoren gjennomføre egenreviseringstilsyn med alle enheter (inkl. NAV), som yter tjenester til mennesker med samtidig rus og psykiske problemer (ROP-brukere). Tydal kommune fikk ikke lovbrudd knyttet til dette tilsynet, men avdekket at det var behov for en felles retningslinje om samhandling, ansvar og oppgavefordeling mellom enhetene. Denne har det vært jobbet med i ettertid.

Alle kommuner har vært pålagt å jobbe med eldrereformen «Leve hele livet» i 2019. Ansatte fra sektoren har vært på dialogmøte med fylkesmannen, og det har vært informert om reformen både i Råd for eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse og for Tydal pensjonistforening. Ansatte har dessuten jobbet målrettet med hvert kapittel, og det er laget en oversikt over disse kapitlene, og forslag til aktuelle tiltak som kan gjennomføres i Tydal. Det er viktig å understreke at denne reformen ikke bare omhandler helse- og omsorg, men i minst like stor grad planavdelingen og frivilligsentralen i kommunen.

Helseplattformen AS har ansvaret for å gjennomføre innføringsprosjektet for ny felles elektronisk pasientjournal-løsning (EPJ) i midtnorske sykehus og kommuner fra høsten 2021. Dette er et prosjekt som handler like mye om organiseringsutvikling, som innføring av ny EPJ. Kommunene har i stor grad deltatt i utviklingen av løsningen, så også Tydal. Vi ser frem imot, og forhåpentligvis kunne ta i bruk ny EPJ i løpet av 2021 (eller 2022), sammen med resten av Værnesregionen.

Jodtabletter er aktuelt tiltak ved atomhendelser, og Kriseutvalget for atomberedskap anbefaler derfor at alle kommuner har jodtabletter tilgjengelige for sine innbyggere i den mest sårbare målgruppen (barn, unge under 18 år, gravide og ammende). Kommunene får tilsendt gratis tabletter fra Helsedirektoratet. Det er ikke nok at kommunen

har lager med jod-tabletter. Det må også være system for varsling, utlevering og oppfølging. Dette har sektor helse- og omsorg jobbet med i 2019, og nå er tabletter, nødvendig utstyr og prosedyrer på plass.

Økonomisk ressursinnsats og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap 2019	Budsj (end) 2019	Avvik i kr	Avvik i %	Årsverk 2019	Årsverk 2018	Ansatte 2019	Ansatte 2018
Driftsutgifter	36,8	38,7	-1,9	-5,1	33,3	33,3	54	54
Driftsinntekter	-11,9	-9,6	-2,3	23,6				
Netto	24,9	29,1	-4,2	-14,5				

Total ressursbruk innenfor sektoren var på netto 24,9 mill. kr som er 4,2 mill. kr (14,5 %) lavere enn revidert budsjett. Dette skyldes i hovedsak økte inntekter i form av salg av omsorgsplasser til Stjørdal og Trondheim kommuner, refusjoner fra Staten, brukerbetaling for sykehjemsplasser og sykepengerefusjoner. I tillegg skyldes mindreforbruket at det er et forholdsvis stort avvik mellom regnskapsførte og budsjetterte pensjonsutgifter.

Den totale bemanningen i 2019 var 33,3 årsverk hvorav 26,5 årsverk gjelder omsorgstjenesten. Det har ikke vært endringer fra 2018 til 2019.

Kort om året som har gått

Nøkkeltall:

	2017	2018	2019
SKOLE- OG HELSE-STASJONSTJENESTE			
Antall fødte barn	10	6	5
2 og 4-årskontroller	19	11	18
Skolestartundersøkelser	5	7	8
Helseundersøkelse (3 og 8 kl. skole)	15	12	11
PSYKISK HELSETJENESTE			
Antall pasienter på fastlegeliste pr. 31.12.	762	742	732
Konsultasjoner hos lege (på kontoret)	2547	2424	2444
Lab/skiftestuearbeid (forkontor)	684	660	632
Sykebesøk og akutt utrykning	13	21	18
Rådgiving/prøvesvar via telefon eller brev	572	635	719
E-meldinger	2641	2723	2644
E-resepter utenom konsultasjon	657	661	709
FRISKLIVSENTRAL			
Samtaler på kontoret	169	174	188
Hjemmebesøk	221	173	165
«Isammens»/(aktiv tirsdag)	18	16	

Antall frisklivsresepter	13	9	16			
OMSORGSTJENES- TEN						
Gjennomsnittlig be- legg, total på syke- hjemmet	83 %	83,3 %	74 %			
Belegg demensavde- lingen	85 %	91,8 %	95,1 %			
Antall liggedøgn, to- talt på sykehjemmet	6038	6079	5689			
Antall utplasserte trygghets-alarmer (trygghetspakker - vel- ferdsteknologi)	32	26	31			
ERGOTERAPI						
Hjemmebesøk/konsul- tasjoner	98	143	247			
Tverrfaglige møter	72	100	128			
FYSIOTERAPI	Komm.	Priv.	Komm.	Priv.	Komm.	Priv.
Totalt antall behand- linger	1036	2116	1192	2961	?*	17 37
Timer utover driftsav- tale 40%		705		658		235
Tverrfaglige møter	90		121		?*	

*Pga. personellbytte i tjenesten i løpet av 2019, har det ikke vært mulig å finne tall for kommunal fysioterapeut.

Generelt

Rådgiver i omsorgstjenesten har vært konstituert i stillingen som tjenesteleder for omsorgstjenesten i store deler av året. For å få bistand til å se på en ny og helhetlig lederstruktur i sektoren, ble konsulentfirmaet RO hyret inn i november. I samråd med RO og deres anbefaling, ble det i desember lyst ut etter felles tjenesteleder for hele sektoren. Den nye tjenestelederen skal understøttes av assisterende tjenesteleder, som også vil ha tilsvarende tjenesteområde.

Helse- og omsorgssektoren har bidratt inn i arbeidet med nye hjemmesider og intranett.

Det har vært fokus på velferdsteknologi også i 2019. Omfanget av brukere som kan nyttiggjøre seg av slik teknologi er ikke veldig stort i Tydal, men det jobbes for å implementere teknologi der det er aktuelt. Tydal kommune har ellers sagt opp avtalen med SOS Trygghetssentralen, kjøpt inn nye trygghetsalarmer, og rutet samtlige av disse inn mot Værnes respons.

På tampen av året ble det lagt fram en orienteringssak til kommunestyret, som omhandlet samarbeid om felles forvaltningskontor i Værnesregionen. Selbu kommune hadde da vedtatt å tre ut av denne tjenesten (samt DMS) fra og med 2020. Tydal kommune har heller ikke vært fornøyd med utviklingen av kontoret de siste årene, men valgte likevel å ikke si opp samarbeidet om forvaltningskontor i denne omgang. Saken skal drøftes på nytt i løpet av 2020.

Året 2019 ble avsluttet med en svært krevende budsjettprosess. Da mange av tjenestene er sårbare fra før, er det utfordrende å redusere eller legge om drifta uten at det går utover faglig kvalitet og forsvarlighet. Vi erfarer at

brukerbehovene spenner vidt, og svinger ofte og mye. Dette gjør at særlig den store og døgndrevne omsorgstjenesten, er vanskelig å forutsi og planlegge.

Psykososialt kriseteam har ikke hatt reelle oppdrag i 2019. Teamet har deltatt på Fylkesmannens konferanse «Alarmen går.»

Helsetasjon- og skolehelsetjeneste

Nytt gruppetilbud med psykolog og helsesykepleier for foreldre med barn i alderen 17 og 24 måneder. Tilbud om førstehjelpskurs til foreldre med barn under skolepliktig alder. Mestringsgruppe med fokus på psykisk helse med helsesøster og psykolog for tredjetrinn og ungdomsskoleklassene. I 2018 fikk Tydal, sammen med Selbu kommune, tilskudd fra Helsedirektoratet til styrkning av helsetasjonstjenesten. Prosjektet har vært videreført i 2019, og dette har bidratt til økt kvalitet både på helsetasjons- og jordmortjenestene i kommunene, med blant annet fokus på tidlig hjemmebesøk fra jordmor, innhold i konsultasjoner og økt kompetanse om vold i nære relasjoner. Etter anbefalinger i veileder, har skolestarter-undersøkelser med lege og helsesykepleier blitt flyttet til høstsemestret og skal gjennomføres på skolen.

Legetjeneste

Mange nyansettelser og opplæring knyttet til disse i løpet av 2019. Ny fastlege ansatt fra september. Ordningen med mottak av ny turnuslege hver 6. måned falt da bort. Sykepleier og helsesekretær ansatt fra august. Første halvår, samt i sommerferieavviklingen, har tjenesten hatt behov for flere vikarer. Dette har blitt dekket gjennom omdisponering av sykepleie- og helsesekretærressurser fra omsorgstjenesten, samt innleie gjennom bemanningsbyrå. Fra september og ut året solgte Tydal legetjenester (knyttet til helsetasjon og sykehjem) til Selbu kommune tilsvarende 30 % stilling. Legekontoret fikk innvilget innovasjons- og kompetansetilskudd fra Fylkesmannen i Trøndelag, for å innføre beslutningsstøtteverktøyet «Telefonråd». Dette har det vært jobbet med innenfor de ressurser vi har klart å fristille i perioden.

Psykisk helsetjeneste

Mer tverrfaglig samarbeid og bidrag inn i omsorgstjenesten, er viktige stikkord for 2019. Tjenesten har fast pasientoppfølging på sykehjemmet 4 timer pr uke. Frivilligsentralen tok over organiseringen av «lsammens» fra 2018. Rus- og psykiatritjenesten har bidratt etter behov. Sammen med mange andre trønderske kommuner, St. Olavs Hospital og Helse Nord-Trøndelag, deltar også Tydal i et regionalt læringsnettverk innen helse og rus i Trøndelag. Nettverket ledes av KS og Fylkesmannen i Trøndelag. Målet er å styrke samhandlingen, fag- og tjenesteutviklingen og brukerperspektivet.

Frisklivsentral

Det er gjennomført to «BraMat-kurs». Frisklivskoordinator har hatt tett og godt samarbeid med Værnesregionen frisklivsentral og fysioterapitjenesten i Tydal om ulike tiltak, både for enkeltpersoner og grupper.

Omsorgstjenesten

I en periode som har vært krevende med tanke på ledersituasjonen, har tjenesten hatt fokus på å opprettholde faglig forsvarlig drift. Det har gått med mye tid til turnusplanlegging, i en tid med mange endringer og usikkerhet i deler av arbeidstokken. Det har også i 2019 vært behov for et forholdvis stort forbruk av bemanningstjenester, særlig i forbindelse med langtidsfravær i sykepleiestillinger, ferieavvikling og behov for ekstra bemanning rundt enkeltbrukere. Tjenesten har solgt omsorgsplasser til både Stjørdal og Trondheim kommuner hele året, men avtalene om kjøp kom ikke på plass før henholdsvis januar og september. Usikkerheten rundt avtalene, førte til at salgsinntektene ikke ble lagt inn i årsbudsjettet før i budsjettjusteringen i november. Først på året fikk Værnesregionen ny legemiddelleverandør. Det vist seg at leverandøren hadde store utfordringer med å levere tjenester av god kvalitet, og det var mange avvik knyttet til leveransene. Dette resulterte i at omsorgstjenesten måtte innføre nye og ekstra kontroll-rutiner ved medisintil levering til brukerne sine, samt ekstratiltak ved bestilling av legemidler. På grunn av dispensasjonssøknad til Samferdselsdepartementet knyttet til nye miljøkrav i forskrift om energi- og ved anskaffelse av kjøretøy til vegtransport, ble avtale om nye leasingbiler kraftig forsinket. Dette førte til at tjenesten måtte viderelease de «gamle» bilene en periode, til noe høyere pris.

Rehabiliteringstjenesten

Kommunefysioterapeut gikk ut i foreldrepermisjon fra oktober, og vikar var på plass fra samme tidsrom. I tillegg til enkeltkonsultasjoner (på kontor/hjemmebesøk) og flere gruppetilbud, deltar ergoterapeut og kommunal fysioterapeut i mange tverrfaglige team (hverdagsrehabilitering, demens, forbyggende hjemmebesøk, samordningsteam for barn). Ergoterapeut opplever stor økning i behovet for oppfølging rundt hjemmeboende demente og deres pårørende, jfr. økning i statistikk. Hukommelsesteamet har gjennomført gruppesamtaler for pårørende med demens, og arrangert pårørendeskole for hjemmeboende med demens (sistnevnte i samarbeid med Selbu kommune).

Fremtidige utfordringer

- Sikre faglig forsvarlige tjenester med riktig kvalitet, innenfor sterkt reduserte økonomiske rammer.
- Innfri alle lovpålagte krav og pålegg i forbindelse med den betydelige oppgaveoverføringen som foregår fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten. Dette gjelder alle fagområder.
- Redusere behovet for bemanningstjenester.
- Frigi nok interne ressurser for klare å ivareta fremdrift og tilstrekkelig involvering i prosjektet med helse- og administrasjonsbygg + omsorgsboliger med heldøgns bemanning.
- Planlegge og gjennomføre eldrereformen «Leve hele livet» i Tydal.
- Sikre at tjenestene er tilstrekkelig rigget for implementering av nytt elektronisk journalsystem (Helseplattformen).
- Rekruttere og beholde kvalifisert og dyktig arbeidskraft – spesielt i nøkkelstillinger.
- Redusere sårbarhet i tjenester med en eller få ansatte, samt i 24/7-tjenester.
- Sikre tilstrekkelig administrativ kapasitet til å følge opp alle vedtak, oppgaver og prosjekter innen fastsatte frister og rammer.
- Sikre god internkontroll og oversikt over våre interkommunale tjenester.

Sektor næring og landbruk

Sektorleder: Mari Evjen

Næringsavdelingen skal tilrettelegge for næringsutvikling og vekst i Tydal. Avdelingen forvalter nærings- og omdømmefondet og er sekretariat for Regionalt næringsfond Neadalen. Kultur- og ungdomsarbeid er også underlagt avdelingen.

Landbruksavdelingen har ansvar for forvaltningsoppgaver, økonomiske støtteordninger og utviklingstiltak i avdelingen.

Måloppnåelse

Næringsavdelingen

Sektoren sitter med virkemidler, nettverk og kompetanse for å kunne bistå i en etableringsfase, og eksisterende bedrifter i videre bedriftsutvikling. Med en stadig negativ befolkningsutvikling viser det seg vanskelig å tiltrekke seg gründere med tilgang til kapital og vilje til å velge å bosette seg og etablere næringsvirksomheter i Tydal. Det er ikke noen trylleformel for å få folk til å velge akkurat Tydal hvis de ønsker å flytte på seg. Hvis vi skal lykkes i dette arbeidet er vi helt avhengig av en felles forståelse for utfordringene, og at alle sektorer og ikke minst politiske grupperinger samarbeider om arbeidet mot dette felles mål.

Arbeidet med tilrettelegging for etablering av grønt datalagringssenter har fortsatt for fullt i 2019, og mot slutten av året ble det utarbeidet forslag til en intensjonsavtale mellom Tydal kommune, Trønderenergi og Kjeldsberg eiendom om å se på mulighetene for en etablering. Martin Engan fra ÅF Solutions er engasjert som prosjektleder.

Bredbånd er i dag ett av de viktigste infrastrukturtilbudene en kommune kan ha. I 2019 startet en kommersiell aktør (NTE) med fiberbredbåndsutbygging i Neabyen og Ås. Dette er gledelig og det blir jobbet med muligheter for å få fiber til enda flere områder i kommunen.

Høsten 2019 ble det etablert et interimsstyre for Næringsforeningen i Værnesregionen Tydal. Her har Tydal kommune en observatørrolle. Dette regionsamarbeidet vil gi muligheter i forhold til nettverk, samarbeid, kompetanse- og erfaringsutveksling. Næringsforeningen i Værnesregionen vil være en viktig samarbeidspartner for Tydal kommune.

Tydal kommune er vertskommune for Regionalt næringsfond Neadalen som ble dannet i 2018. Fondet ble i 2019 tildelt kr. 400.000,- i regionale utviklingsmidler fra Trøndelag fylkeskommune, via Midt Trøndelag regionråd. Midlene ble utlyst med kriterier om at prosjektene skulle være nyskapende og ha et regionalt perspektiv. Det kom inn 8 søknader, og 4 av disse fikk innvilget tilskudd til sine prosjekter.

Hurtigladestasjonen i Ås i Tydal ble åpnet i 2019, og den er hyppig brukt.

Tydalsvukku ble arrangert i samarbeid med bedrifter og lag og organisasjoner.

Fondsforvaltning i tråd med strategisk næringsplan og gjeldende retningslinjer.

Kultur

Kulturplan 2012 – 2026 «kultur til tusen» gir generelle føringer på hva kommunens kultursatsing innebærer.

Det er ikke ansatt egen personressurs for å jobbe med kultur. Kommunen har flere virkemidler for kulturlivet i Tydal. Her nevnes kulturmidler, omdømmefond, kulturhus og Stuguvollmoen. Tydalsfestivalen ønsker å leie Stuguvollmoen i 5 år for å videreutvikle og skape mer aktivitet på området. En leieavtale vil bli signert i 2020.

Det ble i budsjettmøtet for 2019 vedtatt å selge museet. Det ble lagt ut annonse om at museet vurderes solgt, for å se om det var interesse for å kjøpe eiendommen. Noen aktører meldte sin interesse. Det ble besluttet forvaltningsrevisjon av vedtaket om å selge museet, da det var usikkerhet rundt lovligheten av å selge museet som hadde mottatt offentlig støtte den gang museet ble bygd. Rapporten fra forvaltningsrevisjonen forventes ikke før i 1. halvår 2020. Videre arbeid med salg er lagt på is til rapporten foreligger.

300 års markeringen for karolinernes felttog ble avsluttet med Karoliner-spelet på Brekka i januar 2019. Det kom færre betalende tilskuere enn budsjettet og spelet gikk med kr 419.000,- i underskudd. Det er vedtatt at det ikke skal settes opp noen ny forestilling i 2020 og 2021.

Ungdom

Junior- og ungdomsklubben har blitt drevet av lærlinger i barne- og ungdomsarbeiderfaget, med SLT-koordinator som ansvarlig i 2019. Kveldene med juniorklubb har vært godt besøkt. Lite interesse for ungdomsklubb.

Regelmessige møter i ungdomsrådet. Det er ikke ansatt egen personressurs for å jobbe med ungdom.

Landbruksavdelingen

Forvaltningsoppgavene innen landbrukslovverket er blitt utført fortløpende og innenfor tidsfristene. Det blir jobbet etter nasjonalt rammeverk og regionale føringer sammen med lokale planverk og målsettinger. Det er gledelig å se at flere unge tydalinger ønsker å satse på en jobb i landbruket. Det er gjort store investeringer for å imøtekomme krav og for å sikre arbeidsplasser for fremtiden.

Det ble i 2019 innledet samtaler med Selbu kommune om et samarbeid innen landbruk. Dette medfører ingen endring i ressurstilgang eller økonomisk for kommunene, men et samarbeid med best mulig ressursutnyttelse. En formell avtale vil bli etablert i 2020.

Økonomisk ressursinnsats og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap 2019	Budsj (end) 2019	Avvik i kr	Avvik i %	Årsverk 2019	Årsverk 2018	Ansatte 2019	Ansatte 2018
Driftsutgifter	7,3	5,6	1,7	30,4				
Driftsinntekter	-7,3	-5,0	-2,3	45,7	3,5	3,5	4	4
Netto	0,0	0,6	-0,6	-102,0				

I 2018 ble det overført 1,5 mill. kr fra disposisjonsfondet til styrking av næringsfondet. Det viste seg at det ikke var anledning til å overføre fra disposisjonsfondet til et bundet fond. Dette medførte at kr. 1,5 mill. ble tilbakeført til disposisjonsfondet i 2019 (kommunestyrevedtak 21.5.2019). Ordningen med sommerjobb for skoleungdom ble noe endret i 2019. Næringsaktører kan søke om lønnstilskudd til sommerjobb for skoleungdom, og administrere arbeidsforholdet selv. Alle 8 søknader som kom innen fristens utløp ble innvilget. Dette ga 13 arbeidsplasser. Det var budsjettet kr 150.000,- til ordningen. Kr. 91.000,- ble benyttet. Det ble innvilget kr 280.000,- i økt stimuleringsstilskudd til veterinær fra Fylkesmannen i Trøndelag. Museet har vært stengt med noen få besøkende etter avtale. Karolinerutstillingen har vært plassert i 705-Senteret. Karoliner-spelet fikk et underskudd på kr 419.000,-. Dette skyldes mindre inntekter og større utgifter enn budsjettet.

Den totale bemanningen i 2019 var 3,5 årsverk som er uforandret fra 2018.

Investering i hurtigladestasjon

Innenfor sektorens ansvarsområde ble det i 2019 investert i hurtigladestasjon for El-biler. Investeringen kom seg på kr 803.220,- ekskl. mva. og ble finansiert med kr 321.288,- i tilskudd fra Enova, kr 100.000,- fra Selbu sparebank, kr 10.000,- fra Coop Midt-Norge SA og kr 371.932,- fra salg av eiendommer. Det er Fortum AS som skal drifte ladestasjonen og det skal ikke påløpe kommunale driftsutgifter.

Ladestasjonen har blitt godt mottatt og er mye i bruk selv om det ikke er så mange el-biler i Tydalen.

Kort om året som har gått

Næringsavdelingen

Foruten daglig drift av avdelingen er det jobbet med blant annet:

- Saksbehandling for nærings- og omdømmefondet.
- Sekretariat og administrasjon av Regionalt næringsfond Neadalen.
- Administrasjon av sommerjobb for skoleungdom.
- Tilskudd til lag og foreninger.
- Tilrettelegging og noe gjennomføring i Tydalsvukku.
- Tilskudd til tv produksjon FV705 – markedsføringstiltak for næringsaktører i Tydal.
- Påskekonkurranse med stor deltagelse – markedsføring.
- www.sylan.no
- Turistkontoret oppdaterer kommunens Facebook side og Instagram konto. Ajourhold av brosjyrer, kunngjøring av arrangement og betjening av turister.
- Rekreasjonsløyper for snøscooter.
- Tilskudd til løypepreparering og opparbeidelse av skiløyper.
- Hurtiglader.
- Etablert formelt samarbeid med Næringsforeningen i Værnesregionen.
- Datalagring.
- Frokostmøter.
- Fiberutbygging.

Nærings- og omdømmefondet og Regionalt næringsfond Neadalen:

2019 (tall i hele tusen):	Årets bevilgning	Tilgjengelig inkl ubrukt fra tidligere år	Innvilgede søknader
Næringsfondet	1.271	803 (etter tilbakef 1.500 til disp.fondet)	468
Omdømmefondet	300	158	139
Regionalt næringsfond Neadalen	400	400	380+20 adm.

Næringsavdelingen

Forvaltningsoppgavene innen landbrukslovverket er blitt utført fortløpende og innenfor tidsfristene. Tydal kommune har også vært delaktig i Skogforum Nidaros. Det var 30 som søkte om produksjonstillegg, derav 13 melkeprodusenter. Det er 5 foretak som driver med sau i Tydal. Tydal sin samlede melkekvote er på 2.477.389 liter som er ned fra 2.550.264 liter i 2018. Det ble ferdigstilt 1 større restaurering/utbygging av fjøs tilpasset melk og kjøttproduksjon. Kommunen har hatt flere henvendelser vedrørende brukere som har tanker om å fornye driftsapparatet.

Kultur

- UKM arrangert i Tydal.
- Karolinerspelet.
- Karolinerutstilling ved 705-Senteret.
- Kino.
- Støtte til store og små idretts- og kulturarrangement.
- Tydalsvukku.
- Støtte til Brekka - banas bygdetun.

Ungdom

Ungdomsrådet har hatt møter med SLT-koordinator som kommunens representant. Varierte aktiviteter på junior- og ungdomsklubben. UKM ble arrangert i Tydal i 2019, med god deltagelse og kultur av høy kvalitet. Det registreres at flere ungdommer signaliserer at de ønsker å flytte tilbake til Tydal etter endt utdanning. Mange begrunner dette med flott natur, turmuligheter til fots, ski og snøscooter. Dette viser at tilrettelegging for friluftsliv er viktig. Tydal kommune har ordningen «Trygt hjem for en 50-lapp», der ungdom bosatt i Tydal kan ta drosje hjem fra fest i Selbu og Tydal for en egenandel på 50 kroner. Tilbudet er populært og mye brukt. Tilbudet finansieres med en andel fra fylkeskommunen.

Skjenkebevillinger

Det var i 2019 2 kommunale bevillinger for salg av alkohol og 5 kommunale bevillinger for skjenking av alkohol. Det er 2 ambulerende bevillinger der disse kan innvilges etter spesifikk søknad til kommunen i hvert enkelt tilfelle. Det bli i 2019 gitt 10 ambulerende skjenkebevillinger. Det har blitt gjennomført 33 salgs- og skjenkekontroller og tilsyn ihht. tobakksskadeloven i 2019, med ryddige forhold jfr. alkoholloven på kontrollerte salgs og skjenkesteder. Securitas gjennomfører kontrollene.

Fremtidige utfordringer

Den største utfordringen og bekymringen er den stadig synkende befolkningsutviklingen. Skal vi lykkes i å snu denne utviklingen er vi helt avhengig av at Tydalssamfunnet står sammen og jobber mot det felles mål å få flere innbyggere i kommunen. Dette kan gjøres blant annet gjennom tilrettelegging for bedriftsetableringer, stimulere eksisterende bedrifter til ekspandering og dermed kunne ansette flere, tilrettelegge for attraktive boligtomter, gode fritidstilbud, riktig ressurs- og virkemiddelbruk, spisset markedsføring osv.

Tydal kommune sitter med virkemidler, nettverk og kompetanse og har en viktig rolle som tilrettelegger for at Tydal skal være attraktiv for gründere og jobbsøkere. Kommunen, politikere, bedriftseiere og innbyggere må gjøre dette – SAMMEN FOR TYDAL.

Sektor teknikk og miljø

Sektorleder: Hans Runar Sandnes Kojedal

Sektoren består av følgende tjenester; Forvaltningsavdelingen med administrasjon, eiendomsforvaltning, plan, miljø, oppmåling og byggesak holder til på rådhuset. Disse forvalter og arbeider etter en mengde lovverk og skriver saker til politisk behandling. Det meste av kommunens planverk behandles også her.

Teknisk driftsavdeling med ansvar for vaktmestertjeneste, renhold av kommunale bygninger, kjøkken og vaskeri. Har ansvar for den praktiske forvaltningen av eiendommene kommunen eier, og yter service til andre sektorer som for eksempel oppvekst og helse. Håndtering av slam- og avfall ivaretas via vårt medlemskap i Innherred Renovasjon IKS, men vaktmester er ansvarlig for driften av returpunktene på vegne av Innherred Renovasjon.

Kommunalteknisk avd. har ansvar for kommunens veglys, kommunale veger og parkeringsareal og drift og vedlikehold av vann og avløpsanlegg. Teknisk vakt håndterer alle hendelser i kommunale bygg og anlegg utenom arbeidstid.

Brann- og redningstjeneste, feiing-og tilsyn er et tjenestekjøp fra Røros kommune, og er faglig underlagt interkommunal brannledelse Røros-Tydal-Holtålen-Os. Beredskapsstyrke har Tydal brannstasjon i Ås som oppmøtested ved hendelser og øvelser.

Måloppnåelse

Sektoren teknikk og miljø har i 2019 hatt fokus på grunnleggende tjenesteyting til befolkningen og andre sektorer for øvrig. Sektoren jobber i stor grad med å effektivisere seg, og digitalisering er en viktig del av det å tilpasse tjenesteytingen til et moderne samfunn. Dette er en prosess som vil ta tid, og det vil være behov for videreutdanning av personell og oppgradering av materiell.

Det har ikke vært rom for større prosjekter i 2019. Det har derfor vært fokus på å ferdigstille prosjekt som skulle vært gjennomført tidligere år. Det er et vedlikeholdsetterslep på en stor del av kommunens anlegg, og det må arbeides mot en smartere drift av en mindre anleggsmasse fremover. Det jobbes også med å komme etter på et etterslep i kommunens planverk.

Sektoren skal ha et beredskapsnivå som gjør at den kan håndtere akutte situasjoner. Dette gjelder spesielt ved brann, hendelser på kritisk infrastruktur især kommunens vannanlegg. Dette for å sikre kommunens tjenester og befolkningens sikkerhet.

Sektoren har i 2019 stort sett nådd sine målsetninger.

Administrasjon og saksbehandling

Har i 2019 fortsatt med salg av eiendommer. Dette er et vedvarende prosjekt som vil pågå flere år fremover. De mest lettsolgte eiendommene er i stor grad solgt, og salg fremover vil være tyngre. Det jobbes også med digitalisering på bygningssiden i samarbeid med vaktmester.

Plan/miljø, byggesak og oppmåling

Det har til tider vært svært utfordrende på dette området i 2019. Plan og miljørådgiver har vært i permisjon og vikar skiftet stilling fra 01.01.2019, det har derfor ikke vært plansaksbehandler i store deler av året. Vi fikk heldigvis ansatt en sommervikar som plan- og miljørådgiver som vi også fikk leid utover høsten. Dette har vært utfordrende med opplæring samt et stadig tilsig av nye saker, men siden planområdet er veldig viktig for videre utvikling i kommunen har dette vært prioritert.

Fra sommeren 2019 var det av forskjellige årsaker mange fraværende på innenfor plan/miljø, byggesak og oppmåling. Dette var veldig utfordrende og medførte en stor arbeidsbelastning på gjenværende ansatte. Sektoren sto

blant annet en periode uten byggesakskompetanse. Dette viser nok en gang hvor sårbar kommunen er på dette området. Det har på tross av alt dette ikke vært store overtredelser på tidsfrister, noe vi kan takke ærekjære ansatte for! Likevel kan vi ikke si at sektorens målsetninger om god tjenesteyting og god saksbehandling innenfor fastsatte frister er nådd i en tilfredsstillende grad.

Renhold

Renholdet foregår etter standardiseringssystemet INSTA 800. Avdelingen har ansvaret for alt renhold i kommunale tjenestebygg. Det har de siste årene blitt arbeidet målbevisst med å redusere ufrivillig deltid. Per dags dato har alle fast ansatte renholdere den stillingsstørrelsen de ønsker. Servicenivået på renhold er høyt, dette skaper trivsel hos våre brukere. Det har vært utfordrende å få søkere til stillinger på renhold. Dette har medført perioder med personalutfordringer. 2019 har i så måte vært et godt år, og renhold har etterhvert fått tilsatt det personalet de trenger.

Kjøkken og vaskeri

Nærhet til sykehjemmet gir muligheter for dialog og samhandling til det beste for beboerne. Ernæringsarbeid er et viktig fagfelt som det arbeides kontinuerlig med. Kjøkken og vaskeri leverer også tjenester av høy kvalitet til andre i kommunen. Dette er blant annet møteservering til andre sektorer, eller hjemmeboende som får tilkjørt mat. Vikartilgangen har til tider vært utfordrende. Det er ingen søkere eller henvendelser på utlyste vikarstillinger. Ellers skal det sies at kjøkken og vaskeri leverer tjenester på en meget god måte.

Vaktmester

Avdelingen har ansvaret for praktisk vedlikehold og drift av alle kommunale bygg. Dette innebærer alt fra sykehjem til skole og administrasjonsbygg. Avdelingen bidrar inn i alle sektorer i kommunen. Det har vært gjennomført bemanningsreduksjoner de siste årene. Reduksjonen medfører at avdelingen må se på hvilke oppgaver som skal prioriteres fremover. Her må det også være en forventningsavklaring mellom vaktmestere og brukere av byggene for eksempel gjennom en service- og brukeravtale. Vaktmesteravdelingen jobber godt med drift og enkelt vedlikehold av bygninger innenfor de økonomiske rammene de har.

Vaktmesteravdelingen drifter gjenbrukstorget samt utfører ryddepatrulje ved alle containere fra Hillmo til Stugudal samt dunkservice.

Tjenestebygg, næringsbygg, boliger, bygg og anlegg

Det meste av kommunens bygninger er gamle og energikrevende med tanke på oppvarming. Det er også et betydelig vedlikeholdsetterslep på mye av bygningsmassen. Dette er kostnadskrevende, men nødvendig for å opprettholde byggenes verdi og funksjonalitet. Vedlikeholdet prioriteres etter de midler som er til rådighet.

Kommunalteknikk

Avdelingen jobber godt med drift og vedlikehold av vann og avløpsanlegg. Det er bygget ut relativt mye vann og avløp i kommunen i nyere tid. Dette er anlegg på Stugudalen for kommunens ikke ubetydelige fritidsboligmasse. Dette er utbygging som hever standarden og øker verdiene på fritidsboligene i området. Kommunal vei ligger også til dette ansvaret. Manglende ressurser til innkjøp av blant annet grus medfører at driften av kommunal vei er utfordrende. Veiene er likevel innenfor det som kan kalles en grei standard. Det jobbes med at Fylkeskommunen skal ta over driften av en del gatelys. Dette vil kunne påvirke driftsutgiftene på området. Planverk over blant annet kommunal veg må på plass for å synliggjøre kommunens forpliktelser fremover.

Brann- og redningstjeneste, feiervesen

Målet om å verne innbyggernes liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann, ulykker og andre uønskede hendelser må sies å være nådd. Oppdragene ble i 2019 også løst uten skader på eget personell eller materiell. Antall gjennomførte feiing og tilsyn av fritidsboliger ble lavere enn målet, pga. kapasitetsproblemer hos feiervesenet. Det vil derfor bli en større aktivitet fra feierne i kommunen i 2020.

Økonomisk ressursinnsats og årsverk

Tall i mill. kr	Regnskap 2019	Budsj (end) 2019	Avvik i kr	Avvik i %	Årsverk 2019	Årsverk 2018	Ansatte 2019	Ansatte 2018
Driftsutgifter	36,9	32,8	4,1	12,6				
Driftsinntekter	-18,5	-16,3	-2,2	13,5	28,4	28,2	61	61
Netto	18,4	16,5	1,9	11,8				

Total ressursbruk innenfor sektoren var på netto 18,4 mill. kr som er 1,9 mill. kr (11,8 %) høyere enn revidert budsjett. Det er i all hovedsak to områder som medfører dette overforbruket; strømprisene i 2019 var veldig høye i forhold til tidligere. I tillegg til dette er frikraftinntektene ikke lenger ført på området. Dette er nytt av året, og medfører en netto større strømutgift på sektoren. Frikraftinntektene har tidligere kommet som fratrekk på utgiftene på sektoren og vært med på å finansiere strømutgiftene kommunen har. Dette har gitt misvisende regnskaps-tall på strømforbruk. Ved å ta bort frikraftmidlene fra sektoren vil vi få mer reelle tall på utgiftene til strøm i regn-skapet. Det var ikke budsjettet tilstrekkelig med denne endringen, og det er med å underbygge allerede høye strømpriser og påfølgende overforbruk i forhold til budsjettet.

Vannproduksjon har i 2019 hatt et overforbruk som belaster sektorens totale resultat. Dette er utgifter som kom-mer av uforutsette hendelser og for lavt budsjett for uforutsette hendelser og dertil nødvendige reparasjoner. Sek-toren har lagt ned mye arbeid i selvkostberegningene på selvkostområder i 2019. Vi har gjennom denne prosessen sett at kommunen er langt unna selvkost, og kommunen har subsidiert selvkostområdene over flere år. Gebyrene er på bakgrunn av dette økt for 2020, men det vil ta flere år før selvkostregnskapet er i balanse.

De totale pensjonsutgiftene er også for første gang lagt inn i regnskapet til sektorene. Det ble tatt en noenlunde fordeling på pensjonsutgiftene i budsjettet. Disse ble ikke riktige, og teknikk og miljø har høyere utgifter til pensjon enn budsjettet.

Den totale bemanningen i 2019 var 28,4 årsverk som er en netto økning på 0,2 årsverk fra 2018. Renholds- og vaktmestertjenesten er de største virksomhetene med til sammen nesten 11,8 årsverk. Det er redusert bemanning på vaktmester og miljøadministrasjon. Det er derimot en økning i stillingsandel på vegdrift, vann og avløp. Dette skyldes at ansatte i større grad er satt inn på den funksjonen de faktisk jobber. Økning i årsverk skyldes at tjeneste-leder vann og avløp er lagt inn på sine funksjoner.

Selvkostområder for vann, avløp og feiing

Vann- og avløpsområdet har blitt en stor virksomhet med samlede driftsinntekter på 9,4 mill. kr ekskl. mva. i 2019. Siste året har det vært investert begrensede midler i vann- og avløpstjenesten som ikke fører til noen stor økning i selvkostgrunnlaget. Det er vedtatt at vann- og avløpstjenestene skal leveres til selvkost, dvs. at inntektene skal dekke utgiftene fullt ut. Inntektene er ikke høye nok til å dekke utgiftene.

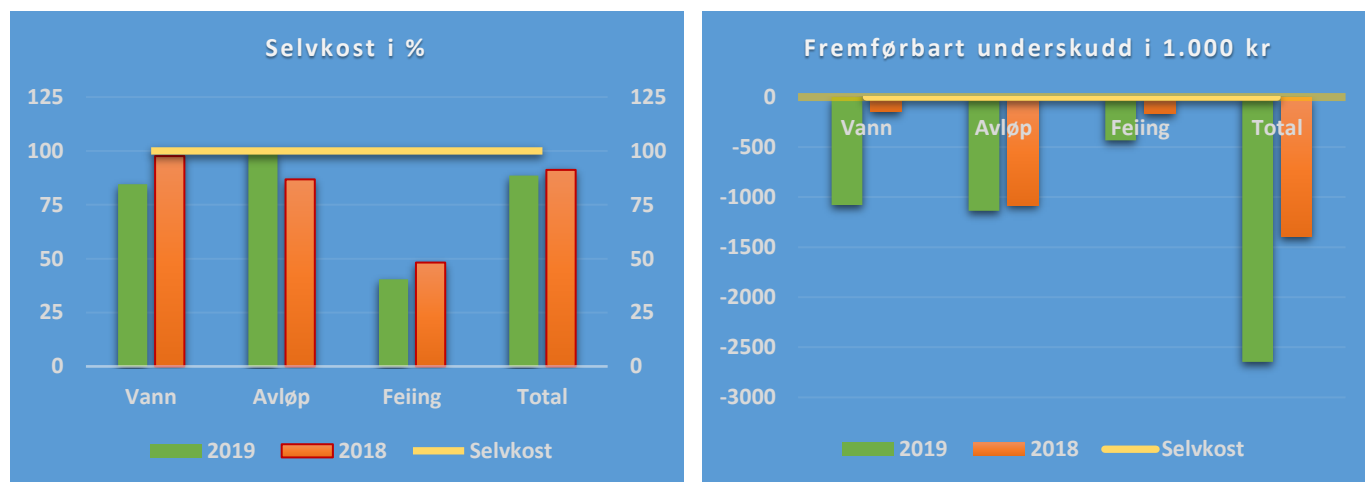
Inntektene har økt de senere årene som en følge av høyere gebyrer og at flere har blitt tilkoblet tjenestene, men kostnadene er likevel høyere enn inntektene. Det fører til underdekning og at kommunen må finansiere de mang-lende inntektene med andre bevilgninger.

Tabellen under viser resultat, dekningsgrad og fremførbart underskudd for henholdsvis vann, avløp og feiing.

2019	Vann	Avløp	Feiing	Totalt
Resultat	-913 947	-30 836	-258 235	1 206 018
Finansiell dekningsgrad	84,5 %	99,2 %	40,4 %	88,5 %
Fremførbart underskudd 31.12.	-1 077 652	-1 135 813	-430 539	-2 644 004

Vann, avløp- og feiertjenesten gikk med underskudd på til sammen kr 1.206.018,- i 2019. Vann gikk med størst underskudd med over 0,9 mill. kr.

Figurene under viser finansiell dekningsgrad og fremførbart underskudd.

Finansiell dekningsgrad (gebyrinntekter i forhold til gebyrgrunnlaget) for avløp var i 2019 på 99,2 %, vann 84,5 % og feiing kun 40,4 %. Totalt fremførbart underskudd for disse tjenestene er pr 31.12.19 på kr 2.644.004,- som er en økning på over 1,2 mill. kr fra 2018.

For nærmere informasjon vises til note 21 i regnskapsdokumentet.

Manglende kostnadsdekning er bekymringsfullt. Den uheldige utviklingen vil fortsette hvis det ikke settes i verk tiltak for å bringe tjenestene opp på selvkost. Det må sees både på utgiftsnivået, gebyrnivået og om det skulle være spesielle avtaler som gir tjenestene lavere inntekter. Det vil komme nærmere vurderinger omkring dette på et senere tidspunkt.

Kort om året som har gått

Byggesak, plan, oppmåling

Utfordrende personallogistikk. Byggesak har hatt det som kan kalles et normalår. Gitt byggetillatelse til 12 fritidsboliger (24 i 2018) og 2 boliger (samme som i 2018). Ellers har det totalt vært 72 søknader til byggesak (alle saker). Det har vært rekvirert 73 oppmålingsforretninger. Oppdatering og ajourhold av databaser opp mot kartverket er fulgt opp på en bra måte. Kommunekart og innsynsløsningen for brukerne er under stadig utvikling. Dette virker å være en populær tjeneste for brukerne av kommunen. Vi vil fortsette å utvikle denne løsningen. Plan har startet jobben med revisjon av kommuneplanens arealdel. Det er også vedtatt noen nye og endringer av eksisterende reguleringsplaner. I all hovedsak fritidsbebyggelse.

Festeavgifter

Salg av 22 festetomter i Øvlinglia ble slutført i 2019. Det er i tillegg kommet inn forespørsel om kjøp fra 2 tomtfestere høsten 2019. Disse tomtene vil bli fradelt og solgt i løpet av 2020.

Kommunal vaktordning

Det var 55 utrykninger på vakt i 2019, fordelt med 36 utrykninger på bygg og anlegg, og 19 utrykninger for vann og avløp. Dette er en nedgang på 17 utrykninger fra 2018.

Miljøadministrasjon

Sommeren 2019 ble det tatt vannprøver av flere vassdrag i kommunen. Dette for å kontrollere kvaliteten på vassdragene våre, og hvilken tilstand de er i. Ellers har det vært normal drift. Hjorteviltforvaltning, svartelistaarter, verneområdeforvaltning for å nevne noen eksempler. Det har vært mye trafikk av fredet rovvilt sommer 2019, og flere runder med skadefelling på bjørn. Skadefellingslaget fikk også i år vellykkede skadefellingsforsøk.

Renhold

Fem renholdere deltok på en inspirasjonsdag i Holtålen og 2 ansatte har deltatt på kurs i smitterenhold. Med bakgrunn i tidligere avgang av ansatte, fikk renhold i 2019 to nytilsettelser i faste stillinger, begge ønsker å ta fagbrev som renholdsoperatør. Dette er veldig positivt, og arbeidsgiver legger til rette slik at dette skal kunne gjennomføres.

Vaktmester

Avdelingen har ansvaret for alle kommunale bygg. I tillegg utføres mange kjøre –og flytteoppdrag for ulike kommunale sektorer. Vaktmesteravdelingen fikk tilsatt driftsleder i 2019. Dette har vært med på å effektivisere vaktmestertjenesten i kommunen.

Kommunale bygg, anlegg og eiendommer

Kjøp og salg av jord og skogeiendommer er i stor grad ferdigstilt. Avventer revisjonen for det som gjenstår. Ellers har det vært ordinær drift av kommunens bygninger. Det er satt inn vannmålere i flere bygg, dette for å redusere utgiftene. Internkontroll – bygg (IK-bygg) er i startfasen. Dette er et steg i digitalisering av forvaltning, drift og vedlikehold. Det gir mer oversikt i tillegg til at dokumentasjon på utført arbeid blir registrert. Prosjekt; Innendørs skytebane i kulturhuset ble ferdigstilt våren 2019. Storparten av jobben ble utført på dugnad av Tydal skytterlag. Flere små scener, ombygging av biblioteket, ble ferdigstilt i november.

Kommunale utleieboliger

Kommunen har vedtatt å selge mange boliger/leiligheter. Dette er noe administrasjonen skal følge opp. I dag er det lite etterspørsel om kjøp av bolig i Tydal. Det er mange boliger som ligger ute for salg, og mange av disse har vært avertert lenge. Det ble derfor besluttet at vi avventer salg på de fleste eiendommene i 2019.

Det har vært forsøkt å selge en bolig (bestående av 2 leiligheter) i Rønningsgjardet. Denne synes vanskelig å selge, og man bør se på sanering. Tydal kommune har totalt 41 utleieenheter. Dette er 4 hybler, 4 leiligheter på langtidskontrakt og 33 egne leiligheter. Det siste året har vi hatt mange boliger stående tomme. Dette ser ikke ut til å endre seg.

Næringsbygg

Det er inngått avtale om salg av ett næringsbygg. Ledige næringslokaler fører til ekstra driftsutgifter samt reduserte husleieinntekter. Det arbeides fortløpende med å avhende næringsbygg iht. til vedtatte salgsplaner.

Kjøkken og vaskeri

Tradisjonskost er populært ved sykehjemmet i Tydal, men beboerne er også blitt glad i mer «moderne» retter. Det ble solgt 2518 middagsporsjoner til hjemmeboende. Avdelingen strekker seg langt for å imøtekomme ønsker og bestillinger. Alle ansatte på kjøkkenet har fagbrev.

Veglys

Det ble i 2019 iht. budsjett etablert 16 anlegg for styring av vegbelysningen i Tydal. Anleggene er nå iht. krav i Måling- og avregningsforskriften. Kommunen har ved flere anledninger kontaktet Fylkeskommunen om mulig overtakelse av noen gatelys. Dette har enda ikke ført frem, men dialogen vil fortsette i 2020.

Vegdrift

Ordning med tilskudd til private veger avvirket. Det har vært kontroll på bruene kommunen har, og det er funnet feil ved samtlige. Dette er tatt inn i budsjettplanen for årene fremover. Verst var Moen bru, og noen helt nødvendige påkostinger og nedklassering av brua var nødvendig i år i påvente av en større rehabiliteringsjobb.

Vannverk

28 nye abonnenter i 2019, lynnedslag/havari Pv3 (vannpumpestasjon ved fotballbane Stugudal). Utvidet bassengkapasitet Græsli-Hilmo vannverk iht. budsjett.

Avløp

32 nye abonnenter i 2019. Midler til avløpspumpestasjon omprioritert til ombygging/endret renseprosess Stugudal renseanlegg.

Brannvesen

Det var 12 utrykninger i 2019. Trafikkulykker var dominerende oppdragstype, og de utgjorde en 3-del. Aksjonene ble gjennomført uten skader på hverken mannskap eller utstyr.

Feiervesen

Betydelig andel planlagte feiing og tilsyn ikke gjennomført. Røros kommune oppgir mangel på kvalifisert feie- og tilsynspersonell som årsak. Feiervesenet arbeider for ny stilling 2020, og med det bedre oppfølging. Kommunal forskrift om feiing og tilsyn med fyringsanlegg og om gebyr for denne tjenesten, vedtatt i november.

Fremtidige utfordringer

Byggesak, plan, oppmåling og miljø

Det er en veldig stor sårbarhet på området. Få ansatte med veldig store saksområder. Til tider er det en saksmengde som gjør at det er umulig å holde fristen for saksbehandlingstid. Det er også en god del jobb som må gjøres på plansiden. Flere store lovpålagte kommunale planer er ikke utarbeidet grunnet manglende ressurser for å utføre jobben. Det er også utfordrende med oppdatering og rullering av gjeldende planverk, som gjør at en del er mer eller mindre utdatert.

I 2019 har vi fått kjenne på utfordringene ved at en eller flere blir borte i lengre tid. Det er vanskelig å leie inn kompetanse på dette området siden våre nabokommuner ikke har kapasitet til å ta på seg mer enn det de selv har. Innleie av eksterne konsulenter er utfordrende med tanke på habiliteten til saksbehandlingen.

Teknisk drift

De største utfordringene for teknisk drift fremover blir å løse de oppgavene sektoren skal innenfor rammene som settes i budsjett. Det er store forventninger om innsparing i budsjettplanen, og det vil være veldig utfordrende å få til dette med dagens servicenivå. For å lykkes må den totale bygningsmassen kommunen eier ned. Tilstanden på gjenværende bygninger og anlegg må forbedres. Det som kan digitaliseres av styring og registreringer bør digitaliseres. De fleste innsparingstiltak som er tenkt innført har også en utgiftsside. Det er det viktig å huske når investeringene kommer. Det må også en avklaring til med andre sektorer. Hvilke oppgaver som ligger til byggansvarlig, og hvilke oppgaver som ligger til brukerne av byggene må avtales. Dette gjelder ikke bare bygningsteknisk, men også annen service som kjøkken, vaskeri og renhold. Her er det store forventninger til hva teknisk skal gjøre, men med en mindre ressurstilgang er det ikke mulig å nå like langt i fremtiden.

Nye krav til heiser gjør at vi får store utgifter til oppgradering de neste årene. Vi har pr i dag 5 heiser i kommunale bygg, disse er rundt 30-35 år gamle. Skjerpede forskriftsbestemmelser for sikkerhet på heiser gjør at vi har fått krav fra Norsk heiskontroll om utbedringer på 3 av disse. Det er lagt inn tiltak på utbedring av 1 heis i året i 3 år framover.

Kommunalteknikk

Selvkostregnskapene må komme i balanse. I dag belastes drifta av kommunen av betydelige summer som egentlig skulle vært fordelt utover abonnentene. Det må jobbes hardt med å få tilknyttet flere abonnenter i de områdene som er utbygd med offentlig vann og avløp. Dette er til det beste for Tydalens innbyggere, slik at de som er tilkoblet ikke blir belastet med for høye avgifter.

Kommunal vaktordning skal endres i 2020. Dette som et ledd i effektivisering av vaktordningen og innsparing på området. Vi ser at en del oppdrag som teknisk vakt i dag brukes til ikke er nødvendig å gjennomføre i vakttiden. Vakta skal primært benyttes til kritisk infrastruktur, og som en sikkerhet i vandistribusjonen. Det er da feil å benytte vakta som en heldøgns vaktmester. Oppgaver som kan vente til vanlig hverdag skal vente til hverdag og løses i normal arbeidstid.

Det jobbes videre med å få Fylkeskommunen til å ta over deler av kommunens veibelysning langs Fylkesvegen. Dette vil kunne redusere kommunens driftsutgifter. Kommunen har ansvar for noen bruer. Bruene er i varierende stand, og noen krever til dels store utbedringer. Dette er satt opp som tiltak i økonomiplanen og vil bli utført etter plan. Ellers må kommunale veger gåes over og forbedres til å møte utfordringene med klimaendringer. Mer vann på kortere tid, gjør at veiene må få unna seg vannet effektivt. Dreneringsrør og stikkrenner må være store nok, og ikke minst åpne, for at vannet effektivt skal renne gjennom.

Brannvesenet må etter hvert se etter nytt mannskap. Dette kan være krevende i en tid med synkende befolkningstall og stadig økende krav til tjenesten. Det vil også jobbes videre med et samarbeid på brann og feiing. Avtalen med Røros ble sagt opp i desember i 2019. Det er enda uvisst om Tydal kommune går nedover mot Stjørdalen og Værnesregionen brann og redning, eller om vi går i nye forhandlinger med Røros. Uansett ser vi at løsningen der vi kun kjøper brannledelsessegmentet er uheldig. Et bredere samarbeid er nødvendig for rasjonell drift på brann og redning. Hovedbrannbilen er gammel, og det vil komme behov for en ny i løpet av noen år.

Generelt for sektoren

Snittalderen i sektoren er på enkelte områder relativt høy. Det betyr at det i årene som kommer vil bli en del utskiftninger på personell. Det er innenfor enkelte fagfelt vanskelig å få kompetente søkere. Vi må spille på de mannskapene vi har og sektorledelsen er veldig positive for ansatte som ønsker videreutvikling. Dette er viktig for å skaffe til veie en del nødvendig kompetanse i en liten organisasjon som Tydal kommune er.

Investeringer

Prosjekt	Regnskap 2019	Budsj (end) 2019	Avvik i kr
Målesystem gatelys	670 000	670 000	0
Bygge- og anleggstjenester vann	266 000	399 000	-133 000
Bygge- og anleggstjenester avløp	351 000	598 000	-247 000
Sentrumsutvikling Ås	190 000	45 000	145 000
Forstudie/prosjekt omsorgsboliger m.m.			0
Termoduk/bassengtrekk			0
Innendørs skytebane	541 000	218 000	323 000
Flere små scener	1 257 000	1 232 000	25 000
Kommunale bygg driftskontroll			0
Salg av kommunal eiendom	-3 889 000	-3 829 000	-60 000
Kirkvollen industriområde	1 110 000	1 110 000	0

- **Bygge og anleggstjenester**(samlet): Mindreforbruk bygge- og anleggstjenester.
- **Bygge og anleggstjenester avløp**(samlet): Mindreforbruk materialer til nybygg og påkostninger. Midler til pumpestasjon Moheim ble omprioritert til renseanlegg Stugudal.
- **Sentrumsutvikling Ås:** Arbeidet ble ikke ferdig i 2018, og noe arbeid ble utført sommeren 2019. Det har vært en del uklarheter i forhold til innkomne fakturaer.
- **Forstudie/prosjekt omsorgsboliger m.m.:** Arbeidet som er gjort på prosjektet har ikke medført utgifter i 2019. Prosjektet er overført til 2020. Hvilke behov kommunen har må kartlegges for å komme til et bygg som tilfredsstiller fremtidens behov.
- **Termoduk/bassengovertrekk:** Etter ei vurdering på kost/nytte, ble det bestemt at dette tiltaket ikke skulle gjennomføres. Bassenget har andre mangler som bør utbedres først. Tildelte midler ble tilbakeført i desember.
- **Innendørs skytebane:** 2-årig prosjekt avsluttet i 2019. Tildelte midler ble redusert ved budsjettjustering, noe som viste seg å bli feil. Slutfaktura kom veldig sent og var langt høyere enn forventet. Prosjektet er ferdigstilt og aktiviteten på anlegget er høyt!
- **Flere små scener:** Prosjekt med å bygge om biblioteket på skolen. Prosjektet er ferdigstilt og resultatet ble kjempebra.
- **Kommunale bygg – driftskontroll:** Dette prosjektet ble ikke gjennomført grunnet høyere kostnader på andre tiltak. Ble gjennomført budsjettendring i desember.
- **Salg av kommunal eiendom:** Opprinnelig budsjett var -1.500.000. Dette ble justert opp. Salg av landbrukseiendommer samt innløsning av hyttetomter.
- **Kirkvollen industriområde:** Kjøp av eiendom. Området regulert til datalagringsformål.